МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА

Факультет фінансів

Кафедра корпоративних фінансів і контролінгу

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА Фінансовий менеджмент і контролінг
Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Форма навчання: заочна

КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему «Управління інвестиційною діяльністю підприємств»

здобувача Сидорова Владислава Андріановича

Науковий керівник: к.е.н., доцент Свідерська Інна Миколаївна

Робота допущена до захисту перед екзаменаційною комісією з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)

Завідувач кафедри корпоративних фінансів і контролінгу:
д.е.н., проф. Терещенко О.О.

Київ 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА»

Факультет фінансів
Кафедра корпоративних фінансів і контролінгу

галузь знань	07 Управління та адміністрування
Спеціальність	072 Фінанси, банківська справа та страхування
Спеціалізація	Фінансовий менеджмент і контролінг

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри_____
Терещенко О. О.

«____» _____ 2022 р.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ
здобувача Сидоров Владислав Андріанович
заочна форми навчання
на підготовку кваліфікаційної магістерської роботи

на тему: Управління інвестиційною діяльністю підприємств

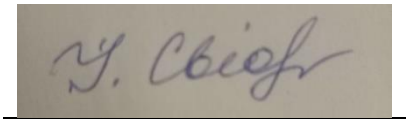
Тему затверджено наказом ректора Університету від «_30_» ____09____ 2022 р. № _1577_
Кваліфікаційна магістерська робота виконується на матеріалах

План кваліфікаційної магістерської роботи

Розділ 1	Теоретико-методологічні основи управління інвестиційною діяльністю підприємства
Розділ 2	Аналіз інвестиційної діяльності та стану ПрАТ "МХП"
Розділ 3	Напрямки вдосконалення інвестиційної діяльності ПрАТ "МХП"
Об'єкт дослідження:	процес управління інвестиційною діяльністю підприємств
Предмет дослідження:	є теоретико-методичні засади та досвід управління інвестиційною діяльністю підприємств
Мета кваліфікаційної магістерської роботи:	поглиблення теоретико-методичних засад управління інвестиційною діяльністю підприємств

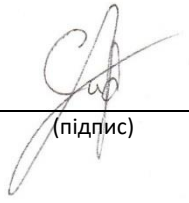
Конкретні завдання, які студент повинен виконати для досягнення поставленої мети:

У розділі 1	Розкрити сутність, класифікацію та актуальність інвестицій та інвестиційної діяльності. Розглянути інвестиційний клімат в країні до 24 лютого 2022 та після. Визначити основні перешкоди та можливості, які має країна та корпоративний сектор. Поглибити теоретичні дослідження щодо різних методик оцінки інвестицій, методичні засади обрахунку основних показників (PP, NPV, IRR).. Проаналізувати наукові погляди вітчизняних та зарубіжних вчених та практиків щодо особливостей інвестиційної діяльності в умовах війни, щодо можливих напрямків інвестування як реального так і фінансового. Висловити обґрунтовану авторську позицію та сформулювати проблемні питання цієї теми. Дослідити можливості формування інвестиційного портфелю та основні характеристики його ефективності, а саме рівень дохідності портфеля, коефіцієнти Шарпа та Трейнора. Дослідити питання ризиків інвестиційної діяльності, можливі напрямки інвестування, як фінансового так і реального, систематизувати методи оцінки ризиків та напрямки їх мінімізації. Дослідити гіпотезу можливості часткового заміщення інвестування в віртуальні активи замість реального інвестування.
У розділі 2	Необхідно здійснити аналітичні дослідження щодо оцінки інвестиційного потенціалу підприємства, сектору економіки та держави вцілому. Дослідити основні показники діяльності підприємства, провести горизонтальний та вертикальний аналіз звітності підприємства за останні 5 років. Проаналізувати фінансово-економічні показники та пояснити існуючі тенденції, вказавши причинно-наслідкові зв'язки та наслідки виявлених тенденцій. Визначити драйвери, які стимулюють до зростання, а також перешкоди, які стримують розвиток ефективної інвестиційної діяльності. Аналітичні таблиці, рисунки мають супроводжуватися тлумаченням і висновками, які дозволяють визначити сутність досліджуваних процесів, їх особливості, тенденції, вектори змін. Аналіз проблеми повинен здійснюватися з урахуванням чинників позитивного та негативного впливу. Важливо розглянути перспективи інвестування у віртуальні активи та формування різних за складом інвестиційних портфелів у яких була б частка віртуальних активів. Рекомендовано використовувати економіко-математичні методи, програмні засоби для групування, розрахунків та аналізу показників оцінки інвестиційної діяльності підприємства.
У розділі 3	Передбачає приведення рекомендацій основаних на власних дослідженнях (1,2 розділ) та обґрунтування економічного ефекту від запропонованих вами заходів. Важливою складовою є дослідження зарубіжного досвіду та можливості його адаптації до вітчизняних умов. А саме визначити напрямки оптимізації процесу управління інвестиційною діяльністю. Висока якість роботи підтверджується проведенням економіко-математичних досліджень на основі статистичних та економетричних моделей. Важливо дослідити можливості для залучення додаткових інвестицій. Здійснити дослідження щодо можливості залучення коштів через випуск монет, порівняти затрати на залучення з витратами із інших джерел фінансування та дослідити вигоди та переваги. Висновки до роботи мають бути лаконічними, але розкривати глибину проведеного дослідження.

Завдання підготував науковий керівник **Інна СВІДЕРСЬКА**

(підпис) (ініціали, прізвище)

«5» вересня 2022 р.

Завдання одержав здобувач **Владислав СИДОРОВ**

(підпис) (ініціали, прізвище)

«5» вересня 2022 р.

Реферат

Кваліфікаційна магістерська робота містить 74 сторінки, 19 таблиць, 6 рисунків, список використаних джерел з 80 найменувань, додатки.

«Управління інвестиційною діяльністю підприємств»

Об'єктом дослідження є процес управління інвестиційною діяльністю підприємств та діяльність ПрАТ «МХП».

Предметом дослідження є теоретико-методичні засади, досвід управління інвестиційною діяльністю підприємств та фінансові показники ПрАТ «МХП».

Мета кваліфікаційної магістерської роботи – поглиблення теоретико-методичних засад управління інвестиційною діяльністю підприємств, зокрема ПрАТ «МХП» та визначення напрямків удосконалення його інвестиційної діяльності.

Відповідно до поставленої мети були визначені такі *завдання*:

- дослідити економічну сутність та види інвестицій;
- узагальнити особливості управління інвестиційною діяльністю та фактори, що на неї впливають;
- систематизувати методи оцінки ефективності інвестиційної діяльності підприємств;
- провести оцінку інвестиційного потенціалу ПРАТ «МХП»;
- визначити ефективність діяльності ПРАТ «МХП» за 2018-2022 роки;
- провести аналіз показників ефективності інвестиційної діяльності ПрАТ «МХП»;
- узагальнити основні напрямки оптимізації процесу управління інвестиційною діяльністю;
- виявити нові можливості для залучення додаткових інвестицій;
- оцінити ефективність обраних напрямів інвестування.

Практичне значення отриманих результатів. Можливість застосування розробок автора в прикладній діяльності вітчизняних підприємств з метою підвищення ефективності їх інвестиційної діяльності та забезпечення належного рівня інвестиційної привабливості українських суб'єктів господарювання.

Рік виконання кваліфікаційної магістерської роботи 2024.

Рік захисту роботи 2024.

Ключові слова: інвестиція, підприємство, інвестиційна діяльність, фінансова звітність, ефективність діяльності.

В і д г у к
про кваліфікаційну магістерську роботу
здобувача факультету фінансів
ОПП «Фінансовий менеджмент і контролінг»
Сидорова Владислава Андріановича
на тему: «Управління інвестиційною діяльністю підприємств»

1. Актуальність теми: Залучення інвестиційних ресурсів, оптимізація їх структури, оцінка інвестиційної привабливості проєктів, управління ризиками та обгрунтування інвестиційного портфеля, контроль за здійсненням інвестицій - це неповний перелік завдань, які стоять перед фінансовим менеджером в процесі управління інвестиційною діяльністю підприємства. Тому дослідження теоретико-методичних засад управління інвестиційною діяльністю підприємств, а також аналітичне дослідження на підприємстві в часи повоєнного відновлення є актуальним та своєчасним.

2. Позитивні риси кваліфікаційної магістерської роботи: вступ до кваліфікаційної магістерської роботи містить усі необхідні елементи, які висвітлені згідно вимог. Мета кваліфікаційної роботи, завдання, що розв'язуються для досягнення мети, і об'єкт дослідження визначені належним чином. У роботі прослідковується чіткий взаємозв'язок між метою, завданнями і висновками.

Поставлені у вступі кваліфікаційної магістерської роботи завдання розкриті повною мірою.

У теоретичному розділі проведено критичний огляд літературних джерел вітчизняних і зарубіжних авторів щодо сутності та класифікації інвестицій (с. 9-10), особливостей регулювання інвестиційно діяльності підприємств в умовах війни (с. 13-16). Досліджено проблемні питання адекватної оцінки ефективності інвестиційної діяльності підприємства (с. 17-31).

Автором проаналізовано ефективність діяльності підприємства ПрАТ «МХП» за останні 5 років (2018-2022 роки), динаміку основних показників активу та пасиву балансу, здійснена оцінка прибутковості, ліквідності, ділової активності (с. 40-43), здійснено обрахунок основних показників інвестиційного проєкту (с. 50-53)

На основі проведеного аналізу у третьому розділі кваліфікаційної магістерської роботи систематизовані кращі практики, що дозволяють покращити інвестиційну діяльність компанії, проте сумнівною є рекомендація автора щодо покаладання функцій забезпечення управління ризиками на відділ маркетингу (с. 57-58).

3. Наявність самостійних розробок автора:

В цілому слід зазначити, що автором була проведена значна робота з систематизації та узагальнення інформації щодо управління інвестиційною діяльністю підприємств, а також здійснені аналітичні розрахунки щодо використання інвестиційних проєктів окремим підприємством.

4. Цінність теоретичних висновків та практичних рекомендацій: висновки у кваліфікаційній магістерській роботі в основному відповідають змісту роботи, розкриваючи отримані результати дослідження.

Пропозиції та узагальнення щодо покращення інвестиційної діяльності підприємства в розділі 3.1. та 3.2 є в більшості теоретичними, а окремі є суперечливими, а саме пропозиція виконання функцій управління ризиками відділом маркетингу (с. 57).

5. Наявність недоліків:

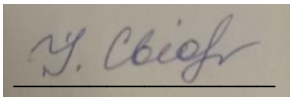
Окремі аналітичні пропозиції є сумнівними, так автор пропонує значні інвестиції в проєкт, який розміщений в Харківській області, не враховуючи загрози воєнного часу, не піднімаючи питання страхування воєнних ризиків. Питання релокації бізнесу є актуальним для нашої країни, тому із вибором місця розміщення пов'язані питання безпеки, фізичного збереження бізнесу та надійності логістичних зв'язків (розділ 2.3. та 3.3). Розділі 3.1. та 3.2 є в більшості теоретичними, а окремі пропозиції автора є суперечливими, а саме пропозиція виконання функцій управління ризиками відділом маркетингу (с. 57). Висновки до роботи мають бути конкретизовані та розкривати результати досліджень (п. 2 та 4, ст. 73-74).

6. Загальна оцінка кваліфікаційної магістерської роботи та її допущення до захисту перед ЕК: зміст роботи засвідчує, що її автор повною мірою володіє сучасними методами обробки і аналізу економічної інформації, має навики вибору і застосування різних інструментів аналізу, проявив вміння проводити аналітичне дослідження та робити висновки і узагальнення.

Кваліфікаційна магістерська робота Сидорова В.А. на тему «Управління інвестиційною діяльністю підприємств» виконана на актуальну тему і відповідає вимогам, що висуваються до виконання такого виду робіт, є самостійним, закінченим дослідженням.

Здобувач набув компетентності, що відповідають вимогам освітньої програми «Фінансовий менеджмент і контролінг», другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Здобувач може бути допущений до захисту перед Екзаменаційною комісією з атестації здобувачів вищої освіти з подальшим присудженням освітнього ступеня магістра з присвоєнням освітньої кваліфікації: магістр фінансів, банківської справи та страхування.

Науковий керівник:
к.е.н, доцент, доцент
кафедри корпоративних фінансів та контролінгу Свідерська І.М.
«26» січня 2024 р.

Рецензія

на кваліфікаційну роботу магістранта Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана
Сидорова Владислава Андріановича на тему:
“Управління інвестиційною діяльністю підприємств”

В даний момент Україна потребує значного обсягу інвестиційного капіталу для відновлення та відбудови економічного рівня підприємств в умовах глобальної кризи, зумовленої військовим станом в державі. Саме від ефективності управління інвестиційною діяльністю підприємства залежить стан виробництва, рівень технічної оснащеності, можливості структурної перебудови економіки, вирішення соціальних і екологічних проблем.

В першому розділі магістрант розкривається сутність інвестицій та інвестиційної діяльності, аналізує наукові погляди українських та зарубіжних вчених щодо особливостей інвестиційної діяльності в нинішніх умовах, на основі яких сформульовано авторську позицію стосовно даного питання.

Другий розділ присвячено дослідженню інвестиційної діяльності та стану підприємства ПрАТ «МХП». Для цього проведено аналіз звітності підприємства за останні 5 років. На основі аналізу фінансово-економічних показників визначаються існуючі тенденції та драйвери, що повинні стимулювати зростання та перешкоди, які стримують розвиток ефективної інвестиційної діяльності підприємства.

У третьому розділі розкривається та обґрунтовується економічний ефект від запропонованих заходів. Досліджуються можливості для залучення додаткових інвестицій та проводиться порівняння затрат, переваг та недоліків на залучення за допомого запропонованих джерел фінансування.

Вважаємо, що автору варто було звернути увагу на результати апробації свого дослідження і визначити це окремо в роботі.

В цілому, кваліфікаційна дипломна робота Сидорова В.А. виконана на високому теоретико-прикладному рівні, що характеризує його автора як кваліфікованого, обізнаного спеціаліста у сфері корпоративних фінансів та контролінгу. Роботу можна рекомендувати до захисту перед ЕК з високою позитивною оцінкою.

Рецензент:
К.е.н, доцент кафедри національної
економіки та фінансів
Університет економіки та права «КРОК» Володимир КУЗЬМІНСЬКИЙ

Підпис Кузьмінського засвідчую
Директор департаменту з питань кадрів вищого навчального закладу
"Університет економіки та права "Крок"
_____ 20 24 р.

ЗМІСТ

ВСТУП..... 3

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА..... 6

1.1. Економічна сутність та види інвестицій 6

1.2. Особливості управління інвестиційною діяльністю та фактори, що на неї впливають 13

1.3. Методи оцінки ефективності інвестиційної діяльності підприємств..... 17

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПРАТ «МХП» 31

2.1. Ефективність діяльності ПрАТ «МХП» у період 2018-2022 рр. 31

2.2. Оцінка інвестиційного потенціалу ПРАТ «МХП» 40

2.3. Аналіз показників ефективності інвестиційної діяльності ПрАТ «МХП» 50

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПрАТ «МХП»..... 56

3.1. Основні напрямки підвищення ефективності інвестиційної діяльності ПрАТ «МХП» 56

3.2. Обґрунтування доцільності по впровадженню пропозицій відносно підвищення ефективності інвестиційної діяльності ПрАТ «МХП» 59

3.3. Розрахунок витрат на реалізацію заходів з підвищення ефективності інвестиційної діяльності ПрАТ «МХП» 62

3.4. Оцінка ефективності заходів, які спрямовані на підвищення ефективності інвестиційної діяльності ПрАТ «МХП» 65

ВИСНОВКИ 72

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 75

ДОДАТКИ..... 85

ВСТУП

Актуальність даної теми полягає в необхідності розробки ефективного забезпечення інвестицій на ПрАТ «МХП». Зважаючи на дефіцит тимчасово вільних коштів і низьку інвестиційну активність для всіх учасників інвестиційного процесу важливим є саме напрям організаційно-економічного забезпечення інвестицій на українських підприємствах. Інвестиції відіграють центральну роль в економічному розвитку країни, визначають загальне зростання її економіки, а також чинять безпосередній вплив на ефективність й прибутковість діяльності кожного окремого підприємства.

В даний момент Україна потребує екстра обсягу інвестиційного капіталу для відновлення та відбудови економічного рівня підприємств в умовах глобальної кризи, зумовленої військовим станом в державі. Саме від ефективності управління інвестиційною діяльністю підприємства залежить стан виробництва, спроможність вирішення соціальних та екологічних проблем, рівень технічної оснащеності, можливості структурної перебудови економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання визначення поняття інвестицій та проблеми підвищення ефективності інвестиційної діяльності підприємств є об’єктом досліджень багатьох вітчизняних вчених, серед яких В. Гурочкіна, Т. Євась, В. Соколовський, Н. Стеблюк, В. Опаренко, В. Янковська, А. Близнюк, О. Шершенюк, О. Липкань, О. Варченко, М. Войнаренко, Л. Бушовська, В. Геєць, В. Костецький, О. Дем’янчук тощо.

Проте на сьогодні, все ж таки, окреслене питання залишається остаточно не вирішеним.

Мета дослідження полягає у поглибленні теоретико-методичних засад управління інвестиційною діяльністю підприємств, зокрема ПрАТ «МХП» та визначення напрямків удосконалення його інвестиційної діяльності.

Задля досягнення поставленої мети в роботі вирішено наступні *завдання*:

- дослідити економічну сутність та види інвестицій;

- узагальнити особливості управління інвестиційною діяльністю та фактори, що на неї впливають;
- систематизувати методи оцінки ефективності інвестиційної діяльності підприємств;
- провести оцінку інвестиційного потенціалу ПрАТ «МХП»;
- визначити ефективність діяльності ПрАТ «МХП» за 2018-2022 роки;
- провести аналіз показників ефективності інвестиційної діяльності ПрАТ «МХП»;
- узагальнити основні напрямки оптимізації процесу управління інвестиційною діяльністю;
- виявити нові можливості для залучення додаткових інвестицій;
- оцінити ефективність обраних напрямів інвестування.

Об'єктом дослідження виступає процес управління інвестиційною діяльністю підприємств та діяльність ПрАТ «МХП».

Предметом дослідження є теоретико-методичні засади, досвід управління інвестиційною діяльністю підприємств та фінансові показники ПрАТ «МХП».

Методи дослідження: порівняння і системного аналізу (для визначення досліджуваних термінів та понять), розрахунку (обчислення економічних показників), економічний, статистичний та графічний (для аналізу стану та показників досліджуваного підприємства), узагальнення та синтезу (виведення авторських тлумачень та висновків).

Практична значущість результатів дослідження полягає в можливості застосування розробок автора в прикладній діяльності вітчизняних підприємств з метою підвищення ефективності їх інвестиційної діяльності та забезпечення належного рівня інвестиційної привабливості українських суб'єктів господарювання.

Інформаційною базою дослідження виступають законодавчі акти, наукові праці, присвячені актуальним питанням інвестиційної діяльності підприємств, визначення ефективності інвестиційних проектів, забезпечення інвестиційної

привабливості українських підприємств, офіційна статистична інформація, дані підприємства ПрАТ «МХП».

Структура роботи. Магістерська кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, що включають по 3 підрозділи, висновків, списку використаних джерел та додатків.

В першому розділі розкривається сутність інвестицій та інвестиційної діяльності, аналізуються наукові погляди українських та зарубіжних вчених щодо особливостей інвестиційної діяльності в нинішніх умовах, на основі яких сформульовано авторську позицію стосовно даного питання.

Другий розділ присвячено дослідженню інвестиційної діяльності та стану підприємства ПрАТ «МХП». Для цього проведено аналіз звітності підприємства за останні 5 років. На основі аналізу фінансово-економічних показників визначаються існуючі тенденції та драйвери, що повинні стимулювати зростання та перешкоди, які стримують розвиток ефективної інвестиційної діяльності підприємства.

У третьому розділі розкривається та обґрунтовується економічний ефект від запропонованих заходів. Досліджуються можливості для залучення додаткових інвестицій та проводиться порівняння затрат, переваг та недоліків на залучення за допомого запропонованих джерел фінансування.

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Економічна сутність та види інвестицій

В сучасних умовах господарювання важливого значення набувають питання якісної і ефективної інвестиції. Таке зауваження ґрунтується на наступному:

- по-перше, сучасні суб'єкти господарювання вимушені функціонувати в умовах воєнного стану, які супроводжуються наявністю певних фінансових загроз сталості розвитку підприємств всіх форм власності, а отже, питання залучення додаткових фінансових коштів набуває першочергового значення;
- по-друге, будь-яке підприємство, незалежно від форми власності та напряму діяльності зацікавлене в інвестуванні власної діяльності з метою підвищення її ефективності.

Перш ніж перейти до розгляду безпосередньо визначень поняття інвестицій, доцільно систематизувати питання виникнення та розвитку інвестицій в Україні.

Виникнення і розвиток теорії інвестицій та інвестиційної діяльності в Україні розпочався одразу з набуттям нашої країни незалежності. Протягом усіх 32 років відбувається значна кількість трансформаційних процесів, які обумовлюють нове відношення до теоретичних та методологічних підходів фінансових інвестицій [1].

У табл. 1.1 узагальнено основні етапи становлення ринку інвестицій в Україні.

Таблиця 1.1 – Періоди розвитку ринку інвестицій в незалежній Україні

Період	**Характеристика**
1991 р.	Було створено Українську фондову біржу та прийнято Закон України «Про цінні папери і фондову біржу»
1992 – 1993 рр.	Період появи перших українських акцій і перших торговців цінними паперами
1994 – 1996 рр.	Період масової приватизації, що пов'язаний з виходом Декрету Кабінету Міністрів «Про довірчі товариства» і Положення «Про інвестиційні фонди та інвестиційні компанії», створенням Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку та прийняття Закону «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні»
1997 р.	Відбувається фактичне становлення ринку цінних паперів. Активно розвивається Перша фондова торговельна система (ПФТС). Починають з'являтися перші українські фондові індекси
1998 р.	Український ринок характеризується процесами падіння, внаслідок кризи на російському фондовому ринку та Азіатської кризи
1999 р.	Зменшення випуску акцій, що пояснюється завершальними етапами приватизації та корпоратизації
2000 р.	Створення власного депозитарію ВАТ «Український депозитарій». За даними УФБ цей депозитарій дасть змогу обслуговувати 1-1,5 тис. емітентів і 15 тис. угод
2001 – 2008 рр.	Збільшення інвестиційних надходжень до країни
2008 – 2009 рр.	Світова фінансова криза. Істотне зниження інвестицій в українську економіку
2009 – 2013 рр.	Поступове збільшення інвестицій в країну та тлі відновлення інвестиційного клімату країни
2014 – 2017 рр.	Зниження темпів інвестиційної діяльності завдяки посткризовим наслідкам та невизначеності орієнтирів майбутнього
2017 р. – 24 лютого 2022 р.	Відновлення інвестиційного клімату, адаптація напрямів інвестування до умов впливу всесвітньої пандемії
24 лютого 2022	Значне зниження обсягів інвестування, пов'язане із воєнним станом в

року – наш час	Україні та повномасштабним вторгненням

Джерело: розроблено автором на основі [1]

Поняття інвестиції (від лат. Investio – одягаю) означає вкладення будь-якого виду цінностей в об'єкти підприємницької та іншої діяльності. Тобто інвестиції не є тотожними класичному розумінню капіталовкладень, оскільки вони можуть здійснюватися в різних формах. Поняття «інвестиції» надзвичайно складне та включає в себе багато аспектів, тому серед дослідників немає одностайного підходу до визначення його сутності.

Визначенню «інвестиції» у науковій літературі приділяється велика увага, оскільки в подальшому вибудовується цілий ланцюжок взаємозалежних об'єктів, ознак і функцій, що відносяться до даного поняття. У різних джерелах відповідно дається різне трактування інвестицій.

Відповідно до одного з визначень інвестиції – це довгострокові вкладення капіталу з метою отримання доходу [2]. На нашу думку, дане визначення не розкриває повного значення інвестицій та їх роль в економіці з точки зору розвитку суспільної корисності, визначення дає односторонню оцінку, орієнтуючись тільки на інтереси інвестора.

Згідно з іншим визначенням, яке більш точно розкриває дане поняття, – це довгострокові вкладення державного або приватного капіталу у власній країні чи за кордоном з метою отримання доходу в підприємства різних галузей, підприємницькі проекти, соціально-економічні програми, інноваційні проекти [3]. На наш погляд, у даному визначенні розкриті як приватні інвестори, виражені за допомогою отримання прибутку від проекту, так і державні, виражені у вигляді реалізації соціальних програм.

У банківських енциклопедіях термін «інвестиції» трактується як довгострокове вкладення капіталу всередині країни і за кордоном у вигляді реальних і фінансових інвестицій. Під реальними інвестиціями розуміють інвестиції, в результаті яких відбувається збільшення капіталу, а під фінансовими інвестиціями – вкладення капіталу в акції та інші цінні папери [2].

Відповідно до визначення українського законодавства, поняття визначається так: інвестиції – це всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об’єкти підприємницької та інших видів діяльності, у результаті якої створюється прибуток (дохід) або досягається соціальний ефект [4].

Отже, неоднозначна трактовка терміну «інвестиції» викликає необхідність в уточненні їхньої сутності, адже існують різні визначення цього поняття, які мають значні відмінності. А внаслідок того, що різні види інвестицій мають неоднаковий вплив на розвиток економічних процесів, і для окремих господарюючих суб’єктів спрямовуються на розв’язання суттєво несхожих завдань, забезпечення ефективного управління інвестиціями потребує їхнього поділу за окремими формами здійснення. У сучасній практиці фактично відсутня одностайна система класифікації інвестицій. Проведемо аналіз формулювання трактовок суті інвестицій різних авторів (табл. 1.2).

Таблиця 1.2 – Визначення поняття «інвестиції»

Автори	**Визначення**
1	**2**
Близнюк А. О., Шершенюк О. М.	Це вкладення капіталу з метою його подальшого збільшення. Приріст капіталу в результаті його інвестування є компенсацією за ризик втрат від інфляції та неодержання процентів від банківських вкладень капіталу [5]
Липкань О.В., Варченко О.М.	Один з ключових чинників економічного зростання, довгострокові і короткострокові вкладення капіталу, що складаються з капітальних витрат (капітальних вкладень); витрат, пов’язаних з приростом оборотного капіталу (при розширенні виробництва) або оборотним капіталом в повному об’ємі, необхідним для запуску виробництва (при створенні нових виробництв), а також витрат, необхідних для підготовки інвестиційного проекту [2]
Войнаренко М.П., Бушовська Л.Б.	Грошові кошти, цінні папери, інше майно, у тому числі майнові права, інші права, що мають грошову оцінку, вкладаються в об’єкти підприємницької і (чи) іншої діяльності з метою отримання прибутку і (чи) досягнення іншого корисного ефекту [6]

Геєць В.М.	Довготермінові вкладення капіталу в різні сфери та галузі народного господарства всередині країни та за її межами з метою привласнення прибутку [7]

Продовження таблиці 1.2

1	2
Гурочкіна В.В.	Витрати на виробництво і накопичення засобів виробництва і збільшення матеріальних запасів [8]
Костецький В.В., Дем'янчук О.Р.	Це відмова від певної цінності зараз за (можливо, невизначену) цінність в майбутньому [9]

Джерело: розроблено автором на основі [2; 5-9]

Порівнюючи різні підходи авторів щодо формулювання поняття інвестиції, визначимо авторський підхід до сутності інвестицій в умовах глобальних трансформацій – це вкладення ресурсів у формі фінансових, матеріальних, інтелектуальних цінностей в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, як на короткий, так і тривалий період, усередині країни й/чи за кордоном, індивідуальними і/або інституціональними інвесторами, і утворенням на цій основі певного капіталу з метою отримання прибутку (доходу) і/або досягнення позитивного соціального ефекту.

На сьогоднішній день беззаперечним є факт, що без інвестицій неможливо вирішити завдання як щодо підйому економіки на довгострокову перспективу та забезпечити економічне зростання, так і щодо її відновлення в воєнний та післявоєнний період.

Тому для аналізу, планування, а також для підвищення ефективності інвестицій на макро- та мікрорівні потрібна їх науково обґрунтована класифікація, яка може виявитися дуже корисною при виборі методів і джерел фінансування інвестицій [2].

Суб'єктами здійснення інвестицій є:

- інвестори;
- замовники;
- виконавці робіт;

- користувачі об'єктів інвестиційної діяльності;
- постачальники;
- юридичні особи (банківські, страхові та організації-посередники, біржі, інвестиційні фонди);
- інші учасники інвестиційного процесу.

Об’єктами інвестицій є:

- модернізовані основні засоби;
- оборотні кошти;
- цінні папери;
- банківські вклади [5].

Інвестиційні ресурси підприємства являють собою всі форми капіталу, який залучається підприємством для здійснення вкладень в об’єкти реального і фінансового інвестування.

Важливого значення з позиції розгляду змісту фінансових інвестицій набуває узагальнення їх класифікації. Отже найчастіше в економічній літературі можна зустріти розгорнуту класифікацію фінансових інвестицій за різними класифікаційними ознаками (див. рис. 1.1):

1. За формами власності на інвестиційні ресурси [5]: державні фінансові інвестиції; приватні фінансові інвестиції; іноземні фінансові інвестиції; спільні фінансові інвестиції.

2. За характером участі в інвестуванні [8]: прямі інвестиції; портфельні інвестиції. Однак між ними є принципова різниця, яка наведена в додатку Б.

3. За періодом інвестування [8]: короткотермінові фінансові інструменти; середньотермінові; довготермінові.

4. За регіональною ознакою [8]: фінансові інвестиції у межах держави (внутрішні інвестиції); закордонні фінансові інвестиції.

5. За джерелами фінансування [8]: внутрішні (власні) джерела фінансування (самофінансування) інвестицій; позичкові джерела фінансування інвестицій.

6. За способами фінансування [8]: пряме фінансування (прямий трансфер); непряме (опосередковане) фінансування.

Рисунок 1.1 – Класифікація фінансових інвестицій [5; 8]

Представлена класифікація демонструє багатогранність змісту інвестицій та розлагодженість їх економічного змісту, що базується на достатньо широкій класифікації інвестицій за багатьма класифікаційними ознаками.

Отже, можемо зробити висновок, що інвестиції являють собою складне та багатогранне поняття фінансової науки, а їх класифікація є достатньо широкою, що свідчить про практичну розповсюдженість фінансової інвестиційної діяльності. Загалом, більшість науковці визначають інвестиції як вкладення будь-якого виду цінностей в об’єкти підприємницької та іншої діяльності. Варто зазначити, що інвестиції не є тотожними класичному розумінню капіталовкладень, оскільки можуть бути здійснені у різних формах.

1.2 Особливості управління інвестиційною діяльністю та фактори, що на неї впливають

Нині складно розглядати інвестиції у загальному їхньому розумінні, особливо коли йдеться про залучення зовнішніх інвестицій в сьогоденну економіку України. Очевидним є те, що інвестори очікують закінчення війни та плану відновлення країни. В умовах воєнного стану та постійних воєнних дій всі економічні суб'єкти сконцентровані переважно на виживанні, безпеці, збереженні виробництва та працівників й, по можливості, релокації. Деякі бізнеси переорієнтувалися на оборонні потреби, а деякі згорнулися, підтримуючи лише власну інфраструктуру.

Фінансові інвестиції – це активи, що вкладаються в фінансові інструменти (цінні папери) з метою отримання прибутку або соціального ефекту.

Як видно, підґрунтям даного визначення виступає визначення, закріплене Законом України «Про інвестиційну діяльність», але дещо скореговане.

На рис. 1.2 узагальнені особливості управління інвестиційною діяльністю.

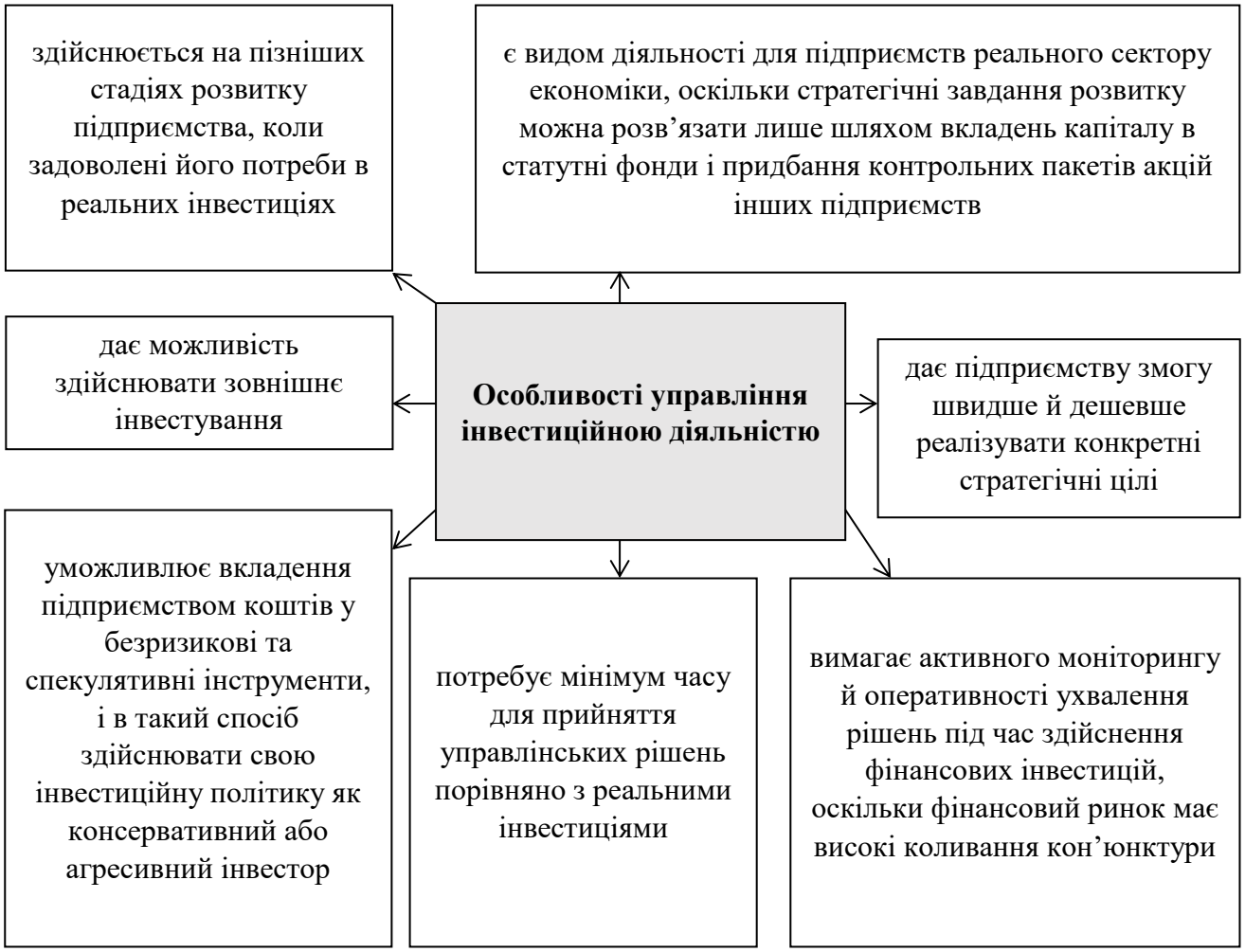

Рисунок 1.2 – Особливості управління інвестиційною діяльністю [7]

Отже, можна зробити висновок, що інвестиції це складне та багатогранне поняття фінансової науки, а їх класифікація є достатньо широкою, що свідчить про практичну розповсюдженість фінансової інвестиційної діяльності.

Вагомим кроком на шляху покращення інвестиційного клімату є підписання Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо спрощення залучення інвестицій та запровадження нових фінансових інструментів» [10].

Прийнятий нормативно-правовий акт викладає у новій редакції закони «Про цінні папери та фондовий ринок» (нова назва – Закон України «Про ринки

капіталу та організовані товарні ринки») [11] та «Про товарну біржу» (нова назва – Закон України «Про товарні біржі») [12], а також вносить відповідні зміни до Цивільного, Господарського та Кримінального кодексів, Кодексу з процедур банкрутства та низки законодавчих актів.

Особливостями прийнятого законодавчого акту є:

- посилення регулювання деривативних (похідних) фінансових інструментів, ринків капіталу та організованих товарних ринків, а також розвитку їхньої інфраструктури;
- уніфікація порядку організації торгівлі активами на товарних ринках та протидія маніпулюванню на таких ринках;
- розширення переліку фінансових інструментів шляхом віднесення інструментів грошового ринку до фінансових інструментів, а також запровадження нових видів цінних паперів – опціонних сертифікатів, зелених облігацій, депозитних сертифікатів банку, депозитарних розписок тощо;
- забезпечення захисту прав власників облігацій, у тому числі шляхом передбачення інституту зборів власників облігацій та колективного представника власників корпоративних облігацій відповідно до найкращих світових практик.

До того ж, Президент України Володимир Зеленський підписав Закон «Про державну підтримку інвестиційних проектів зі значними інвестиціями в Україні» №1116-IX, який Верховна Рада ухвалила 17 грудня 2020 року [13].

Закон передбачає надання державної підтримки українським та іноземним інвесторам із загальною сумою інвестицій від 20 млн євро. Закон передбачає організацію спеціальної урядової уповноваженої установи, функції якої: супровід інвестиційних проектів, допомога інвесторам від початку проекту та протягом усього часу його тривалості [13]. Варто зазначити, що в умовах воєнного стану економіка потребує нових рішень та інструментів, які будуть заохочувати влиття інвестицій.

В остаточному окресленні законодавства в сфері інвестування українських підприємств, воно сприятиме збільшенню інвестицій у вітчизняну економіку, зокрема через підвищення довіри внутрішніх та іноземних інвесторів внаслідок

запровадження цивілізованих та уніфікованих правил на організованому ринку, що відповідають нормам європейського законодавства.

При цьому, вибір і обґрунтування напрямків інвестування на підприємстві розглядається в контексті взаємозв'язку з джерелами фінансування таких інвестицій. Таке зауваження ґрунтується на тому, що будь-які напрямки фінансування повинні бути максимально узгоджені саме з фінансовими можливостями кожного окремого підприємства.

Серед зовнішніх факторів, що роблять істотний вплив на вибір напрямків інвестування, найбільш значущими є темпи інфляції і процентні ставки на фінансовому ринку.

В якості формальних цілей можуть виступати прагнення до зростання прибутку, збільшення масштабів виробництва (діяльності), спрямованість до влади і престижу в суспільстві, вирішення соціально-екологічних проблем, збереження або збільшення робочих місць тощо [2].

Ці цілі часто бувають не скоординовані за пріоритетністю, нечітко визначені або не перевірені на предмет можливості їх реалізації. Саме тому необхідно з формальних цілей сформувати реальні цілі інвестування з встановленням конкретних цільових показників.

У контексті даного дослідження, формальна мета інвестування підприємства – збільшення прибутку, вона повинна бути конкретизована у вигляді ряду показників, за якими можна буде визначити ступінь її досягнення. Це можуть бути показники середньої величини прибутку за ряд років, або чистого прибутку, або інші показники, що характеризують прибуток від інвестування в розрізі певних показників окремих інвестиційних проектів [14].

Сформульовані цілі інвестування спрощують рішення задач, що пов'язані з визначенням напрямків інвестування. Серед них можуть бути як взаємозалежні інвестиції, так і незалежні, а також альтернативні [15].

Що стосується вибору конкретних об'єктів інвестування в процесі планування напрямів інвестицій підприємства, то в даному випадку доцільно відзначити деякі важливі теоретичні висновки в даному контексті. Для

підприємства слід мати на увазі, що реальні інвестиції поряд з досягненням поставленої мети призводять до кількісних змін не тільки в матеріально-технічній, але і в фінансовій сфері.

У справжніх реаліях основним замовником та тим, хто задає напрям розвитку, є держава. Майже всі зібрані до держбюджету кошти спрямовуються на підтримку обороноздатності країни. Гроші, що надходять від партнерів та здебільшого не можуть бути задіяні у військових закупках, використовуються для задоволення потреб соціальної складової країни.

Тепер же основним завданням є максимальне збереження макроекономічної стабільності та підтримка купівельної спроможності населення. З огляду на ненадійність гарантій безпеки, міжнародних домовленостей та світового порядку загалом, відновлення країни на основі попереднього досвіду є безпідставним. Країна потребує принципово нової концепції, яка б орієнтувалася на майбутнє, безпеку, інноваційні технології в галузі медицини, енергетики, зв’язку тощо.

Спочатку необхідно буде оцінити збитки. Після закінчення війни потрібно чітко визначити пріоритети розвитку нової та потужної держави. Розробити модель загального розвитку країни для громадян, підприємців та зовнішніх інвесторів.

1.3 Методи оцінки ефективності інвестиційної діяльності підприємств

Варто усвідомлювати, що методи оцінки ефективності реальних інвестицій, що сьогодні використовуються в українській практиці господарювання, не можна визнати коректними. Обидва показники – коефіцієнт ефективності (співвідношення середньорічної суми прибутку і капітальних вкладень) і строк окупності (обернений показник) мають недоліки, які не дозволяють отримати об’єктивну оцінку ефективності реальних інвестицій [1].

Перший недолік полягає в тому, що при розрахунку кожного з двох показників відсутній фактор часу, також ні прибуток, ні обсяг інвестованих коштів не приводяться до теперішньої вартості. У процесі розрахунку порівнюються явно неспівставні величини – сума інвестицій у теперішній вартості і сума прибутку у майбутній вартості.

Другим недоліком є те, що показником для розрахунку строку повернення інвестованого капіталу є лише прибуток. Проте у реальній практиці інвестиції повертаються у вигляді грошового потоку, до складу якого входять суми чистого прибутку та амортизаційних відрахувань. Оцінка ефективності інвестицій на основі прибутку викривляє результати розрахунків.

Третій недолік – вона не враховує існуючі у ринковій системі господарювання підприємницький ризик та інфляцію (знецінення грошей).

Четвертим недоліком оцінки ефективності реальних інвестицій треба вважати те, що використовувані показники забезпечують однобічну оцінку ефективності інвестицій, адже обидва вони базуються на застосуванні однакових вихідних даних (суми прибутку та інвестицій).

Методичні основи оцінки ефективності реальних інвестицій, адаптованих до сучасних умов господарювання в Україні, повинні включати в основному чітко окреслені принципи й алгоритми розрахунків визначених показників. Розглянемо основні принципи і показники оцінки ефективності інвестицій [8].

Першим принципом є оцінка повернення інвестованого капіталу у вигляді грошового потоку. Показник грошового потоку диференціюється по роках експлуатації інвестиційного об’єкта або використовується середня величину протягом року.

Другий принцип оцінки ефективності інвестицій – обов’язкове приведення загальних величин капіталу і грошового потоку до теперішньої вартості. На перший погляд здається, що інвестовані кошти завжди виражені через нинішню вартість, оскільки значно передують у часі їх поверненню у вигляді грошового потоку. Проте інвестування здебільшого здійснюється не одночасно, а протягом певного періоду. Це означає, що всі наступні (за винятком першого року)

інвестовані суми треба приводити до теперішньої вартості диференційовано за кожний рік циклу інвестування [2].

Третій принцип характеризує вибір диференційованої ставки відсотка для дисконтування грошового потоку від реалізації різних інвестиційних проектів. Розмір доходу формується з урахуванням таких чинників: середньої реальної депозитної ставки; темпу інфляції; премії за ризик і низьку ліквідність. При оцінці інвестиційних проектів з різним рівнем ризику та неоднаковою тривалістю загальних періодів інвестування варто диференціювати дисконтну ставку.

Четвертий принцип зводиться до різних варіантів форм використовуваної ставки відсотка для дисконтування залежно від мети оцінки здійснюваних інвестицій. При розрахунках показників ефективності за дисконтну ставку можна брати:

- середню депозитну або кредитну ставку;
- індивідуальну норму доходності інвестицій з урахуванням рівня інфляції, ризику і ліквідності інвестицій;
- альтернативну норму доходності для інших можливих видів інвестицій;
- норму доходності від поточної господарської діяльності тощо [16].

Щоб визначати максимальну ефективність інвестиційного рішення, запроваджено поняття інвестиційної привабливості підприємства. Незважаючи на те, що роботи багатьох зарубіжних та вітчизняних учених присвячені дослідженню поняття «інвестиційна привабливість» та методам її підвищення, уніфікованого підходу до її тлумачення ще не створено. Оскільки на інвестиційну привабливість впливає величезна кількість факторів, більшість дослідників сходяться до трактування інвестиційної привабливості як системи чи поєднання різних ознак чи факторів внутрішнього чи зовнішнього середовища.

До однієї з найпоширеніших точок зору відноситься порівняння інвестиційної привабливості з доцільністю вкладення коштів у підприємство, що цікавить інвестора. Ця доцільність залежить від низки чинників, що характеризують діяльність суб'єкта.

І. Бланк вважає, що інвестиційна привабливість – це узагальнююча характеристика переваг та недоліків інвестування окремих напрямів та об'єктів з позиції конкретного інвестор. На його думку, на оцінку інвестиційної привабливості окремих об’єктів інвестування впливають багато факторів і має вона суворо індивідуальний характер [17].

Згідно з Методикою інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств і організацій інвестиційна привабливість підприємства визначається як «рівень задоволення фінансових, виробничих, організаційних та інших вимог чи інтересів інвестора щодо конкретного підприємства, що може визначатися чи оцінюватися значеннями відповідних показників, у тому числі інтегральної оцінки» [18].

При оцінці інвестиційної привабливість з погляду доходу та ризику, можна стверджувати, що це наявність доходу (економічного ефекту) від вкладення коштів за мінімального рівня ризику.

Таким чином, незалежно від використовуваного аналітиком або ж експертом підходу до визначення найчастіше термін «інвестиційна привабливість» використовують для оцінки доцільності вкладень у той чи інший об’єкт, вибору альтернативних варіантів інвестування та визначення ефективності розміщення ресурсів.

Слід зазначити, що на визначення інвестиційної привабливості направлене формування об’єктивної цілеспрямованої інформації до ухвалення інвестиційного рішення. Простіше кажучи, інвестиційна привабливість підприємства – це, передусім, його можливість викликати комерційну чи іншу зацікавленість реального інвестора, включаючи здатність самого підприємства «прийняти інвестиції» і вміло ними розпорядитися.

Те, що залучення інвестиційних ресурсів позитивно впливає на розвиток підприємства, є очевидним. У найбільш загальному вигляді до позитивних наслідків фахівці відносять можливість розширення виробництва, оновлення основних виробничих засобів, розробку та впровадження нових технологій, підвищення якості та конкурентоспроможності продукції. З іншого боку,

загальновідома і вигода інвестора, одержувана у вигляді доходу та компенсації ризику, який він приймає.

Дослідники та аналітики Коренюк П.І., Мунька С.С. сходяться на думці, що для залучення інвестицій підприємство має мати добре відпрацьований та перспективний план діяльності на майбутнє, оскільки інвестори мають бути впевнені, що їхні вклади принесуть надалі прибуток. Також підприємству необхідно мати гарну репутацію, тим самим викликати довіру потенційних інвесторів. Вести відкриту, тобто прозору діяльність, показником якої можуть бути бухгалтерська звітність та робота зі ЗМІ [19].

Значним фактором для залучення зарубіжних інвесторів є і внутрішня політика країни, в якій знаходиться підприємство.

Таким чином, можна виділити низку факторів інвестиційної привабливості, на які інвестор звертає увагу, оцінюючи підприємство:

- рівень професіоналізму команди менеджерів;
- наявність чи відсутність унікальної концепції бізнесу, детального бізнес-плану, чіткого розуміння стратегії розвитку компанії;
- наявність чи відсутність конкурентних переваг, тобто потенціалу для лідерства на ринку, значного потенціалу збільшення доходів компанії, потенціалу отримання високих доходів від вкладеного капіталу;
- ступінь фінансової прозорості, дотримання принципів корпоративного управління чи прагнення компанії до прозорості;
- фінансово-політичну ситуацію в країні та пов’язані з нею ризики
- характеристика структури власності, що забезпечує захист акціонерного капіталу [16].

Проте інвестори цілком можуть залучатися і без цих умов, але за впевненості у дотриманні своїх прав на розпорядження капіталом та прибутком.

Також суттєвим фактором залучення інвестицій є співвідношення прибутку та ризику: одні інвестори обирають менший ризик, погоджуючись на менший прибуток, інші ж виберуть більш високу прибутковість вкладень, незважаючи на підвищені ризики.

Підприємство може провести низку заходів щодо підвищення своєї інвестиційної привабливості.

Основними заходами можуть бути:

1) розробка довгострокової стратегії розвитку;

2) бізнес-планування;

3) юридична експертиза та приведення правовстановлювальних документів у відповідність до законодавства;

4) створення кредитної історії;

5) проведення заходів щодо реформування (реструктуризації) [7].

Методи, що використовуються для прийняття рішень щодо аналізу інвестиційної привабливості можна об’єднати у три групи:

- що ґрунтуються на якісному аналізі явищ (історичних аналогій, експертних оцінок та ін.);
- що поєднують якісний аналіз і кількісні оцінки (достатньої інформаційної бази);
- розрахункові (використовуються для прийняття конкретних рішень з удосконалення менеджменту за умови належного інформаційного забезпечення).

Підготовка рішень передбачає великий набір пізнавальних психологічних процесів, прийомів та методів. Перш за все йдеться про аналіз: метод дослідження явищ (предмета, об’єкта) шляхом поділу його на складові частини, вивченням окремих сторін і властивостей взаємозв’язків між причинами (факторами) і наслідками (результатами). Одним з найпоширеніших прийомів аналізу є ідентифікація факторів, що впливають на досягнення цілей, закладених у проблему. Наприклад, при підготовці рішення стосовно підвищення якості продукції, такими факторами є професійні навички працівників, методи контролю якості сировини, обладнання тощо.

Також при прийнятті управлінських рішень використовують методи індукції та дедукції. Під час підготовки рішень і конструювання їх елементів використовують метод асоціацій – зв’язку між елементами розумового процесу

(відчуттям, сприйняттям, уявою, ідеями та інше), в результаті якого виникає нова корисна (для розв'язання задачі) думка.

Станом на сьогодні поширеними є такі методи, як системний аналіз, екстраполяція, кореляційний і регресійний аналіз, виробничих функцій, «дерева цілей», експертних оцінок, пошукові та інше.

Основним при вивченні інвестиційного ринку є аналіз і оцінка інвестиційної привабливості окремих підприємств. Така оцінка проводиться інвестором при визначенні доцільності здійснення капітальних вкладень у розширення і технічне переозброєння підприємства, виборі для придбання об'єктів приватизації, покупці акцій компаній.

Більшість аналітиків вважає, що оцінка інвестиційної привабливості компанії/підприємства припускає виявлення стадії її життєвого циклу. У теорії ринку виділяється шість таких стадій [6]:

1) «народження»;
2) «дитинство»;
3) «юність»;
4) «рання зрілість»;
5) «остаточна зрілість»;
6) «старіння».

Сумарна тривалість усіх стадій життєвого циклу компанії визначається приблизно в 20-25 років, після цього компанія або ж відроджується на новій основі з новим складом власників і керуючого персоналу, або повністю припиняє свою діяльність та існування.

Визначення стадій життєвого циклу підприємства визначається шляхом проведення динамічного аналізу. Протягом останніх років розглядаються наступні показники: динаміка обсягу продукції, динаміка загальної суми активів, динаміка суми власного капіталу, динаміка суми прибутку.

Для оцінки інвестиційної привабливості підприємства пріоритетне значення має аналіз наступних сторін діяльності [20]:

- Оборотність активів. Ефективність інвестування визначається тим, наскільки швидко вкладені кошти обертаються в процесі діяльності. Хоча на тривалість перебування коштів в обороті впливають численні зовнішні фактори, період обороту активів визначається внутрішніми умовами діяльності, ефективністю маркетингової, виробничої та фінансової стратегії і тактики.

- Прибутковість капіталу. Відомо, що основна ціль інвестування полягає в тому, щоб забезпечити максимальний прибуток у процесі використання коштів. Хоча в умовах сьогодення підприємства можуть варіювати показник прибутку, у процесі аналізу можна досліджувати потенціал його формування в зіставленні з вкладеним капіталом.

- Фінансова стійкість. Її аналіз дозволяє оцінити інвестиційний ризик, пов'язаний зі структурою формування інвестиційних ресурсів, виявити оптимальність сформованих джерел фінансування виробничої діяльності.

- Ліквідність активів. З її допомогою можна визначити здатність підприємства платити за своїми короткостроковими зобов'язаннями, а значить запобігати можливому банкрутству за рахунок швидкої реалізації активів. Стан ліквідності активів характеризує рівень інвестиційних ризиків у короткостроковому періоді [7].

Для оцінки інвестиційної привабливості необхідний всебічний аналіз маркетингової, виробничої та фінансової діяльності, дослідження основних факторів, які визначають прибутковість і можливості подальшого її збільшення.

Розглянемо методику оцінки ефективності реальних інвестицій на основі використання відповідних показників [6]. Перш за все потрібно визначити ставку дисконтування.

Ставка дисконтування – це процентна ставка, яка використовується для того щоб переоцінити вартість майбутнього капіталу на поточний момент. Це робиться через те, що одним з фундаментальних законом економіки є постійне знецінення цінності (купівельної спроможності, вартості) грошей.

При цьому ставка дисконтування розраховується наступним чином [6]:

$$r = rf + r1 + \ldots + rn \quad (1.1)$$

де r - ставка дисконтування;

rf - безризикова ставка доходу;

r1; rn - премії за інвестування в дане підприємство.

Як видно з формули (1.1), основою для розрахунку ставки дисконтування слугує безризикова ставка. При цьому існує ряд сучасних підходів і методів по обчисленню безризикової процентної ставки на основі:

- прибутковості за банківськими вкладами;
- прибутковості за державними цінними паперами;
- прибутковості по іноземним державними цінними паперами;
- процентної ставки рефінансування Національного банку України;
- процентної ставки за міжбанківськими кредитами.

Помітно, що у всіх перерахованих підходах і методах простежується переважна роль держави.

Це пов’язано з тим, що в основному вважається, що держава є найнадійнішим гарантом за своїми зобов’язаннями (ймовірність її банкрутства практично виключається).

Виходячи з цього, аналіз перерахованих підходів і методів дозволив зробити висновок про те, що в нашому випадку розрахунку безризикової ставки найдоцільніше здійснювати на основі облікової ставки НБУ, яка найбільш часто позначається як ставка рефінансування.

Ставка рефінансування, або ж облікова ставка НБУ – це процентна ставка, яка стягується НБУ під час рефінансування комерційних банків. Вона є монетарним інструментом, за допомогою якого НБУ встановлює для суб’єктів грошово-кредитного ринку орієнтир щодо вартості залучених та розміщених грошових ресурсів [21].

Звертаємось до закріплених законодавством облікових ставок з цією метою, які знаходяться у відкритому доступі на офіційному сайті Міністерства фінансів України та простежуємо їх динаміку протягом досліджуваного періоду

[21].

Оцінка ефективності інвестиційного проекту базується на розрахунку показників ефективності проекту, що розраховуються з урахуванням фактора часу:

- NPV – чистий дисконтований дохід (чиста приведена вартість проекту);
- IRR – внутрішня норма прибутковості (прибутку/рентабельності) інвестицій;
- PI – Індекс прибутковості інвестицій;
- DPBP – дисконтований строк окупності інвестицій.

Для того, щоб більш детально оцінити ефективність інвестиційного проекту необхідно розрахувати всі перераховані вище показники.

1. Чиста поточна вартість (англ. Net Present Value, NPV, чиста поточна вартість, чистий приведений дохід, поточна вартість) – показник, що відображає зміну грошових потоків і показує різницю між дисконтованими грошовими доходами і витратами [22].

Чиста поточна вартість розраховується за формулою (1.2):

$$NPV = \sum_{t=1}^{n} \frac{CF_t}{(1+r)^t} - CF_0 \; ; \tag{1.2}$$

де NPV - чистий дисконтований дохід проекту;

CFt - грошовий потік в період часу t;

CF0 - грошовий потік в початковий момент. Початковий грошовий потік дорівнює інвестиційного капіталу (CF0 = IC);

r - ставка дисконтування (бар'єрна ставка).

Методика розрахунку показника чистої поточної вартості зводиться до того, що інформація, яка необхідна для розрахунку систематизується, а саме:

- початкові витрати на проект (в даному випадку це сума витрат на

створення проекту);

- доходи за кожен період реалізації проекту;
- витрати за кожен період реалізації проекту;
- ставка дисконтування.

Оцінка проекту на основі критерію показника чистого дисконтованого доходу здійснюється на основі даних, що приведені в додатку А1.

2. Внутрішня норма прибутку (англ. Internal Rate of Return, IRR, внутрішня норма дисконту, внутрішня норма прибутку, внутрішній коефіцієнт ефективності) – показує таку ставку дисконтування, при якій чистий дисконтований дохід дорівнює нулю [22].

Разом з цим розрахунок внутрішньої норми прибутковості IRR має ряд переваг для застосування:

- надає можливість порівняння інвестиційних проектів з базовим проектом між собою, мають різний горизонт інвестування;
- дає можливість порівняння не тільки проектів, а й альтернативних інвестицій, наприклад банківський вклад. Якщо IRR проекту становить 25%, а банківський вклад дорівнює 17%, то проект більш інвестиційно привабливий.
- дозволяє здійснити експрес-оцінку проекту на його доцільність розвитку.

Проте варто виділити й ряд недоліків даного методу, а саме: в методиці застосування розрахунку не відображено абсолютне зростання вартості інвестиційного проекту, а також грошові потоки часто мають не систематичну структуру, що ускладнює правильний розрахунок даного показника.

Внутрішню норму прибутку оцінюють із середньозваженою вартістю залученого капіталу, що дозволяє зробити оцінку доцільності подальшого розвитку проекту.

Формула (1.3) розрахунку внутрішньої норми прибутку інвестиційного проекту.

$$0 = \sum_{t=1}^{n} \frac{CF_t}{(1 + IRR)^t} - CF_0 \; ; \tag{1.3}$$

де CF_t (Cash Flow) - грошовий потік, який створюється об'єктом інвестицій;

IRR - внутрішня норма прибутку;

CF0 - грошовий потік в початковий момент.

Сталим є те, що у першому періоді грошовий потік дорівнює інвестиційному капіталу (CF0 = IC).

При цьому, отриману розрахунковим шляхом величину даного показника порівнюють з нормами цієї величини, представленими в додатку А.2.

Таким чином, проект приймається, коли значення показника IRR більше за ставку дисконтування (r).

3. Індекс прибутковість інвестицій (англ. Profitability Index, PI, індекс прибутковості, індекс рентабельності) – показник ефективності інвестицій, що складає віддачу (прибутковість) вкладеного капіталу. Індекс прибутку являє собою відношення поточної вартості майбутніх грошових потоків до вартості початкових інвестицій [22].

Економічний зміст даного коефіцієнта – це оцінка додаткової цінності на кожну вкладену гривню.

Нижче вказана формула (1.4) розрахунку індексу прибутковості інвестицій:

$$PI = \frac{NPV}{IC} = \frac{\sum_{t=1}^{n} \frac{CF_t}{(1 + r)^t}}{IC}; \tag{1.4}$$

де NPV - чистий дисконтований дохід;

n - термін реалізації проекту;

r - ставка дисконтування (%);

IC - вкладений (витрачений) інвестиційний капітал.

При умові, що вкладення в проект були здійснені не відразу, а протягом

усього часу реалізації, то необхідно інвестиційний капітал привести до єдиної вартості, тобто дисконтувати його.

В такому випадку формула (1.4а) матиме наступний вигляд:

$$PI = \frac{\sum_{t=1}^{n} \frac{CF_t}{(1+r)^t}}{\sum_{t=0}^{n} \frac{IC}{(1+r)^t}}; \quad (1.4а)$$

де CF_t - грошовий потік, який створюється об'єктом інвестицій;

r - ставка дисконтування (%);

IC - вкладений (витрачений) інвестиційний капітал.

Чим вище коефіцієнт прибутковості інвестицій, тим більшу віддачу на вкладений капітал приносить дана інвестиція. Цей критерій використовується для порівняння між собою кількох інвестиційних проектів.

В реальних умовах великий індекс прибутку не завжди свідчить про ефективність проекту, адже в такому випадку оцінка майбутніх доходів могла бути завищена або періодичність їх отримання неправильно оцінена.

Отриманий розрахунковим шляхом показник також, як і попередні, оцінюється за спеціальними критеріями, які узагальнені в додатку А.3.

4. Дисконтований термін окупності (англ. Discounted Payback Period, DPP) – показник відображає період, через який початкові інвестиційні витрати окупляться [22].

Формула розрахунку коефіцієнта аналогічна формулі оцінки періоду окупності інвестицій, тільки використовується дисконтування.

Формула (1.5) відображає розрахунок дисконтованого строку окупності інвестицій:

$$\sum_{t=1}^{n} \frac{CF_t}{(1+r)^t} > IC; \quad (1.5)$$

де IC (Invest Capital) - інвестиційний капітал, початкові витрати інвестора в об'єкт вкладення;

CF (Cash Flow) - грошовий потік, який створюється об'єктом інвестицій;

r - ставка дисконтування;

t - період оцінки одержуваного грошового потоку.

Варто відмітити, що в даному випадку для отримання періоду окупності вкладених інвестицій зроблено прогноз значення доходів і витрат майбутніх періодів, що пов'язані з реалізацією проекту. При цьому основою для такого прогнозу взята методика, обрана в якості основної й застосування якої дозволяє прогнозувати значення прибутку на ряд майбутніх періодів, в тому числі від реалізації проектів.

Пошук для підприємства інвесторів, у тому числі й зарубіжних, залучення кредитів міжнародних фінансово-кредитних установ сповільнено війною, а як наслідок – несприятливим інвестиційним кліматом.

Але розташування України на головному європейсько-азійському перехресті транспортних сполучень із перспективою збільшення обсягів перевезень примушує інвесторів змінити свої погляди і ставлення до фінансування галузі.

Отже, існує великий спектр і кількість показників, котрі не обов'язково використовувати всі відразу.

При використанні показників для оцінки ефективності інвестиційної діяльності виникає проблема неузгодженості різних показників, які можуть давати різноспрямовані результати. Для вирішення цієї проблеми треба пам'ятати, що вимірювання показників діяльності – це не остаточне завдання.

Вимірювання тільки надають важливу для менеджера інформацію, на підставі якої він повинен зробити висновок про те, наскільки це добре вирішує поставлені завдання.

Таким чином, перш за все необхідно вибирати показники на підставі цілей і завдань, які поставила перед собою організація.

РОЗДІЛ 2
АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПРАТ «МХП»

2.1 Ефективність діяльності ПрАТ «МХП» у період 2018-2022 рр.

ПрАТ «МХП» (ПрАТ «Миронівський хлібопродукт») – міжнародна вертикально інтегрована компанія зі штаб-квартирою в Києві та виробничими потужностями в Україні та на Балканах, що працює у галузях харчової, аграрної та технологічної промисловості. Дочірні підприємства МХП розташовані у Великій Британії, Саудівській Аравії, ОАЕ, країнах Балканського півострову та інших країнах ЄС. Компанія спеціалізується на виробництві курятини та вирощуванні зернових, а також веде іншу аграрну діяльність (виробництво м'ясо-ковбасних виробів і м'ясних виробів, готових до вживання) [23].

МХП є провідним виробником м'яса птиці (забезпечує понад 55% промислового виробництва та охоплює близько 35% від загального споживання курятини в Україні) в Європі з одним із найсильніших продуктових брендів в Україні (ТМ «Наша Ряба»), одним з найбільших виробників зерна в Україні та найбільшим виробником на ринку м'ясопереробки в Україні.

Сегмент птахівництва ПрАТ «МХП» на сьогоднішній день включає [23]:

- 3 бройлерні фабрики;
- 2 птахофабрики із розведення батьківського поголів`я та виробництва інкубаційного яйця;
- 15 розподільчих центрів;
- власний парк вантажівок-рефрижераторів для доставки охолодженої та замороженої продукції.

Отже, виробничі потужності підприємств МХП дозволяють забезпечити повний процес виробництва курятини.

В сегменті м’ясопереробки, який є логічним продовженням сегменту птахівництва, оскільки основним компонентом м’ясних продуктів МХП є курятина власного виробництва, компанія діє під різними брендами (табл. 2.1).

Таблиця 2.1 – Торгові марки ПрАТ «МХП» в сегменті м’ясної продукції

№	Бренд	Продукція	Характеристика
1	**2**	**3**	**4**
1	ТМ «Наша Ряба»	Фасована та нефасована	Бренд-лідер українського ринку курятини, реалізується у роздрібних мережах, а також через понад 1700 франчайзингових торговельних точок по Україні
2	ТМ «Наша Ряба Апетитна»	Готові для приготування свіжомаринована курка та ковбаси	Сучасне рішення для простого і швидкого приготування «домашньої» їжі
3	Коко	Дитяче харчування з курятини	Дитяче харчування «КОКО» виготовляється з курки «Наша Ряба», не містить солі, барвників, консервантів та ароматизаторів. Розраховано для дітей від 6 місяців до 1,5 року
4	ТМ «Kurator»	Куряче м’ясо	Курятина відбірної якості, що відповідає всім стандартам професійного сегменту ресторанів, готелів, кафе. М’ясо без антибіотиків та гормонів росту, перероблене та запаковане в умовах, де виключені ризики на кожному з етапів виробництва
5	ТМ «Бащинський»	Ковбасні вироби, соски, сардельки сендвічі, снеки, заморожені готові продукти	На сьогоднішній день ТМ «Бащинський» входить до ТОП-5 найбільших м’ясопереробних компаній України. №1 за споживацькими вподобаннями в конкурсі «Фаворити Успіху» в категорії «сосиски-сардельки»
6	ТМ «Легко»	М’ясні заморожені готові продукти	ТМ «Легко» з`явилася на українському ринку в 1996 році. МПЗ «Легко» – сучасне та найбільше українське підприємство з виготовлення м`ясних продуктів, та входить до ТОП-4 найбільш високотехнологічних підприємств. Єдине підприємство, що виробляє даний продукт в Україні
7	РябChick	Снеки	Тонкі сушені курячі слайси з добірного філе з додаванням спецій
8	Хо перекусити?	Курячі чіпси	Закуска с сушених слайсів курки. Підходить як в якості легкого перекусу, так і в якості закуски
9	ТМ «Skott Smeat»	Яловичина	Добірна фермерська яловичина, відповідально виготовлена на сучасному сертифікованому виробництві
10	Вінницькі курчата	Куряче м’ясо	В асортимент входить фасоване куряче м’ясо з різних частин курки

Продовження таблиці 2.1

1	2	3	4
Бренди експорту			
11	Qualiko	Охолоджене, заморожене та оброблене куряче м’ясо	Розумний вибір для тих, хто прагне забезпечити краще для своїх сімей, оскільки піклується про здоров'я і благополуччя
12	Sultanah	Заморожена курка (ціла тушка та її частини)	Преміальний бренд з високим статусом, розроблений для країн Близького Сходу та Африки, із урахуванням місцевих традицій та особливостей
13	Assilah	Заморожена курка (ціла тушка та її частини)	Доступний бренд для сегменту масового ринку, розроблений для країн Близького Сходу та Африки, із урахуванням місцевих традицій та особливостей
14	Ukrainian Chicken	Заморожена курка (ціла тушка та її частини)	Експорт продукції здійснюється до країн СНД, Близького Сходу, Азії та Африки

Джерело: складено автором за даними [23;24]

Невід’ємним компонентом діяльності досліджуваного агрохолдингу є й рослинництво (до того ж, уся худоба годується кормами власного виробництва).

Також одним із пріоритетних завдань МХП є використання відновлюваних джерел енергії [23; 24].

Далі проведемо комплексний аналіз фінансового стану досліджуваного підприємства, узагальнивши динаміку показників його балансу (табл. 2.2) на основі фінансової звітності ПрАТ «МХП» (див. додаток В.1).

Таблиця 2.2 – Динаміка показників звіту про фінансовий стан ПрАТ «МХП» за активами протягом 2018-2022 рр., тис. дол.

Актив	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**Відхилення 2022/2021**	**Темп приросту, % 2022/2018**
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**
I. Необоротні активи							
Основні засоби	14985330	2055395	1678917	1939607	1855731	-83876	23,84
Нематеріальні активи	52059	106522	96841	97791	79628	-18163	52,96
Оренда	-	229244	207001	277288	222917	-54321	0,00
Гудвіл	2509	64843	70614	66382	59808	-6574	2283,74

Продовження таблиці 2.2

1	2	3	4	5	6	7	8
Необоротні (фінансові і біологічні активи)	23392	47268	48667	55902	29019	-26883	24,05
Довгострокові банківські вклади	3387	3298	4612	9904	3105	-6799	-8,32
Відстрочені податкові активи	-	2284	1822	1966	2434	468	0,00
Інші необоротні активи	54110	-	-	-	-	-	-
Усього за розділом I	**1633987**	**2508854**	**2108474**	**2448840**	**2252642**	**-196198**	**37,86**
II. Оборотні активи							
Поточні біологічні активи	179290	205747	175085	215459	176693	-38766	-1,45
Товарні запаси	273522	208389	240715	367219	413790	46571	51,28
Сільсько-господарська продукція	224789	215816	269045	511267	361427	-149840	60,78
Передоплати	-	23236	16776	44572	29905	-14667	0,00
Податки, що підлягають відшкодуванню і передоплаті	45146	30030	54647	68151	68759	608	52,30
Дебіторська заборгованість	69305	124474	119187	156878	182900	26022	163,9
Гроші і їх еквіваленти	211768	340735	217579	275237	300489	25252	41,9
Інші активи	32858	33214	81314	16156	22097	5941	-32,7
Усього за розділом II	**1036678**	**1181641**	**1174348**	**1654939**	**1556060**	**-98879**	**50,1**
Баланс	**2670665**	**3690495**	**3282822**	**4103779**	**3808702**	**-295077**	**42,61**

Джерело: складено автором за даними [24-29]

Як ми можемо бачити, порівнюючи з 2021 роком, відбувається зменшення практично всіх показників активів крім товарних запасів, дебіторської заборгованості, грошових коштів і їх еквівалентів. Якщо аналізувати весь досліджуваний період (2018 – 2022 роки), то спостерігається загальна тенденція

на збільшення в розмірі 42,61%, але якщо порівняти 2022 і 2021 роки, то вартість балансу зменшилася на 295077.

Необоротні активи за останні 5 років продемонстрували тенденцію до зростання, темп приросту склав 37,86% (в 2022 році відбулося зменшення необоротних активів в порівнянні з 2021 роком).

Найвищий темп приросту серед них у період з 2018 по 2022 рр. продемонстрував Ґудвіл (2283,7%).

По оборотним активам можемо спостерігати схожу тенденцію: позитивним можна назвати тільки темп приросту за 5 років у вигляді 50,1%. Але, за виключенням поточних біологічних активів, сільськогосподарської продукції, передоплати – всюди може спостерігати позитивну динаміку.

Побудуємо по даний таблиці діаграму, в яку ввійдуть основні показники (рис. 2.1).

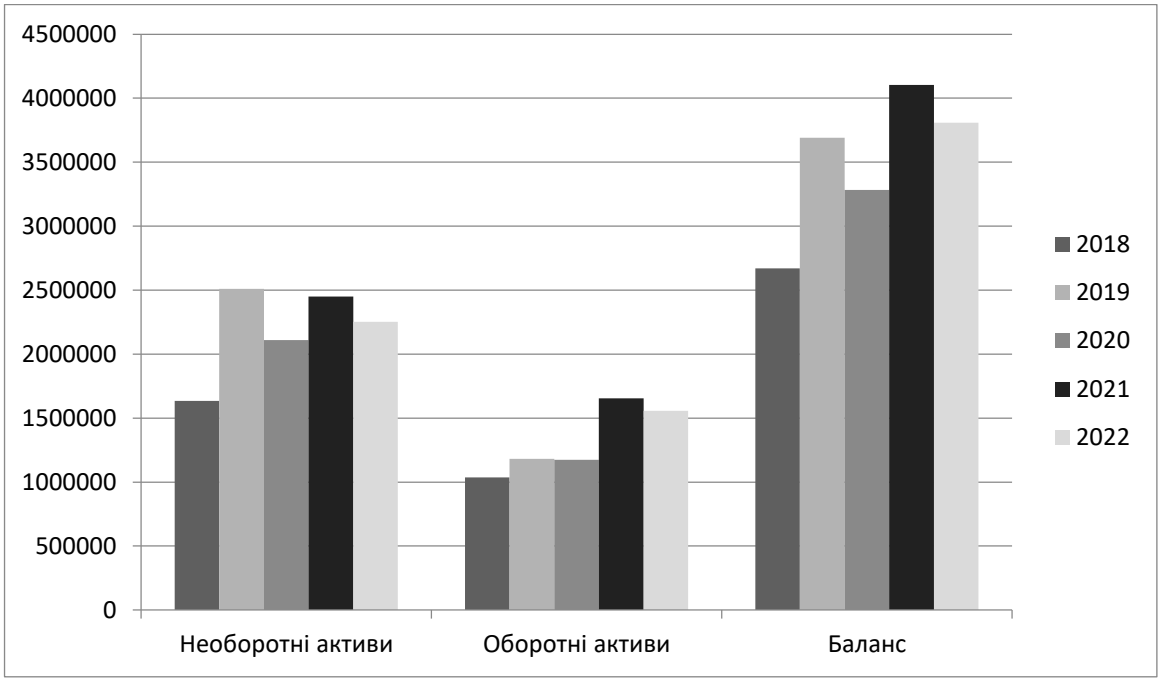

Рисунок 2.1 – Динаміка основних показників активу балансу (необоротних та оборотних активів) ПрАТ «МХП» протягом 2018-2022 рр., тис. дол.

Джерело: розроблено автором даними [24-28]

Розглянемо динаміку показників звіту про фінансовий стан ПрАТ «МХП» за пасивами (табл. 2.3).

Таблиця 2.3 – Динаміка показників звіту про фінансовий стан ПрАТ «МХП» за пасивами протягом 2018-2022 рр., тис. дол.

Пасив	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**Відхилення 2022/2021**	**Темп приросту, % 2022/2018**
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**
I. Власний капітал							
Статутний капітал	239912	239912	239912	239912	239912	0,00	0,00
Додатковий капітал	174022	174022	174022	174022	174022	0,00	0,00
Резерв переоцінки ОЗ	642800	862435	648982	811684	792221	-19463	23,24
Резерв курсових різниць	1015591	842188	1020229	1018514	1337610	319096	31,71
Нерозподілений прибуток	1040327	1148113	1195143	1557284	1558826	1542	49,84
ВК, що належить третім особам	16536	13572	16373	29800	18326	-11474	10,82
Усього за розділом I	**1098006**	**1595866**	**1254203**	**1794188**	**1445697**	**-348491**	**31,66**
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення							
Відстрочені податкові зобов'язання	12953	55305	29867	44704	123677	78973	854,81
Довгострокові кредити банків	105783	75880	64608	103604	117719	14115	11,28
Зобов'язання з оренди	9087	151789	136495	204139	164071	-40068	1705,55
Випущені облігації	1090935	1365669	1370999	1376820	1382981	6161	26,77
Доходи майбутніх періодів	34578	49933	44505	44593	36912	-7681	6,75
Інші довгострокові зобов'язання	-	5872	7233	6468	5081	-1387	-
Усього за розділом II	**1253336**	**1704448**	**1653707**	**1780328**	**1830441**	**50113**	**46,04**

Продовження таблиці 2.3

1	2	3	4	5	6	7	8
ІІІ. Поточні зобов'язання і забезпечення							
Короткострокові кредити банків	132715	24945	39788	121458	176112	54654	32,70
Поточна кредиторська заборгованість за: оренду	4355	64074	62004	77111	65252	-11859	1398,32
Товари, роботи, послуги	66398	147334	149768	174242	122576	-51666	84,61
Відсотки по випущеним облігаціям	19472	21789	21487	21180	41886	20706	115,11
Дебіторська заборгованість за авансами	-	61293	15227	41983	30945	-11038	0,00
Інші поточні зобов'язання	96383	70701	86638	93289	95793	2504	-0,61
Усього за розділом ІІІ	**319323**	**390181**	**374912**	**529263**	**532564**	**3301**	**66,78**
Баланс	**2670665**	**3690495**	**3282495**	**4103779**	**3808702**	**-295077**	**42,61**

Джерело: складено автором за даними [24-29]

Фінансовий стан підприємства за пасивом характеризується наступними показниками: власний капітал, довгострокові зобов'язання та забезпечення й поточні зобов'язання та забезпечення. Найбільше зростання протягом останніх п'яти років спостерігається за поточними зобов'язаннями і забезпеченням: з 319323 до 532564 тисяч доларів (66,78%). Найбільший темп приросту за цим розділом спостерігається за поточною кредиторською заборгованістю за орендою (1398,32%). Також позитивним для інвесторів моментом є суттєве збільшення відсотків за випущеними облігаціями до 115,1% у період з 2018 по 2022 роки.

Власний капітал протягом досліджуваних п'яти років показав темп приросту у вигляді 31,66% в основному завдяки збільшенню нерозподіленого прибутку (49,84%) та резерву курсових різниць (31,71%), адже значення статутного та додаткового капіталу залишалось незмінним.

Також значного темпу приросту зазнали зобов'язання з оренди (1705,5%), Суттєвим є зростання за відстроченими податковими зобов'язаннями протягом усього досліджуваного періоду (темп приросту 854,8%). Найбільшим же приростом за пасивами у період 2018-2022 років є показник «Зобов'язання з оренди» (1705,5%). Графічно це виражено на рис. 2.2.

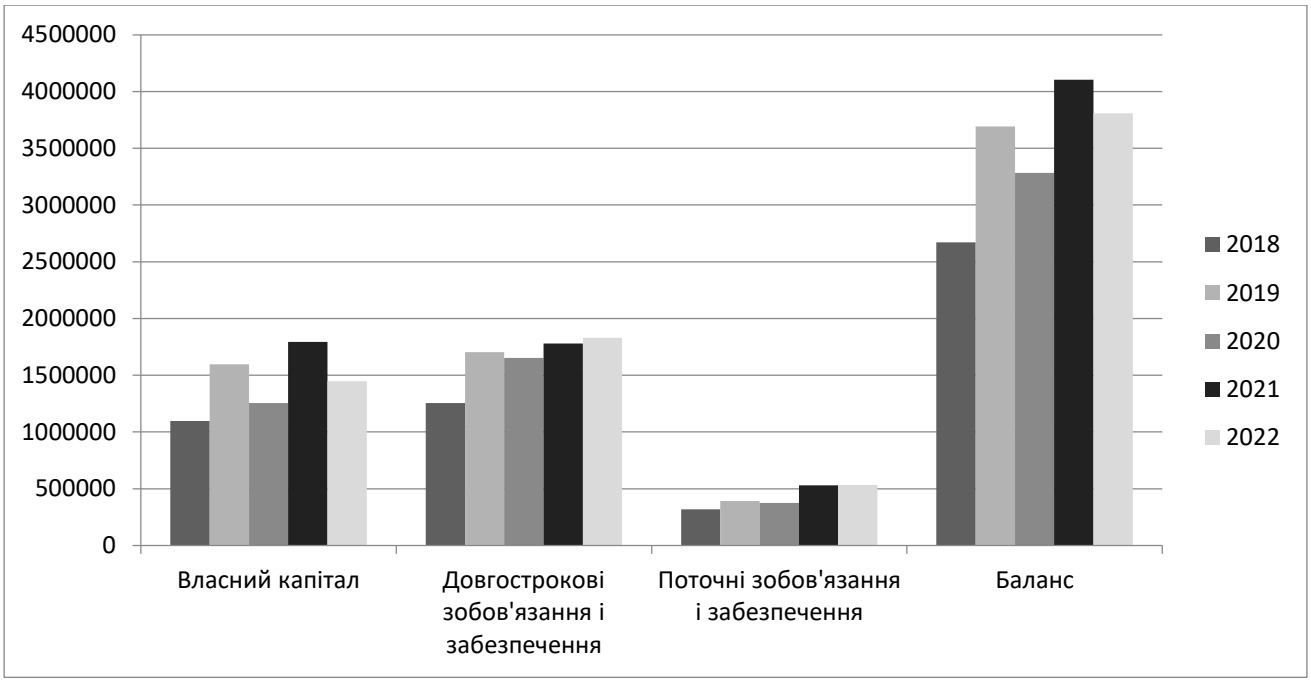

Рисунок 2.2 – Динаміка основних показників пасиву балансу ПрАТ «МХП» протягом 2018-2022 рр., тис. дол.

Джерело: розроблено автором за даними [24-28]

Проаналізуємо динаміку показників консолідованого звіту про фінансові результати ПрАТ «МХП» (додаток В.2) за 2018-2022 рр. (табл. 2.4).

Таблиця 2.4 – Динаміка показників звіту про фінансові результати ПрАТ «МХП» протягом 2018-2022 рр., тис. дол.

Показник	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**Відхилення 2022/2021**	**Темп приросту, % 2022/2018**
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**
Чистий дохід від реалізації продукції (товару, роботи, послуги)	1552206	2055943	1911137	2372262	2642026	269764	70,21
Чиста зміна справедливої вартість біологічних активів і сільськогосподарської продукції	32094	-39515	30502	184926	-127849	-312775	-498,36
Собівартість реалізованої продукції	1162727	1618596	1544101	1812672	1905964	93292	63,92
Валовий прибуток	**421573**	**397832**	**397538**	**744516**	**608213**	**-136303**	**44,27**

Продовження таблиці 2.4

1	2	3	4	5	6	7	8
Комерційні, загальногосподарські адміністративні витрати	99577	179156	187801	228183	254432	26249	155,51
Інші операційні доходи (витрати)	-5803	3071	-6886	277	-69864	-70141	1103,92
Збитки від зносу майна і устаткування	3803	6244	1730	10607	29242	18635	668,91
Фінансовий результат від операційної діяльності	**312390**	**215503**	**201121**	**506003**	**254675**	**-251328**	**-18,47**
Фінансові доходи	4457	8034	13584	10531	6033	-4498	35,36
Фінансові витрати	138019	147552	144257	150424	154075	4281	12,09
Прибуток (збиток) від курсової різниці	11638	185291	-203664	40466	-365018	-405484	-3236,43
Інші витрати	10561	8064	3491	2867	-	-2867	-
Фінансовий результат до оподаткування	**179905**	**253212**	**-136707**	**403709**	**-259015**	**-662724**	**-243,97**
Витрати (дохід) з податку на прибуток	-50527	-32107	5132	-6914	28078	34992	-155,57
Збиток за період від припиненої діяльності	-1274	-5822	-1482	-3457	-	3457	0,00
Чистий фінансовий результат	**128104**	**215283**	**-133057**	**393338**	**-230937**	**-624275**	**-280,27**

Джерело: складено автором за даними [24-29]

Аналізуючи дані, по останній таблиці, можна ствердити, що 2020 і 2022 роки були нелегкими для «МХП», оскільки по багато головних показників діяльності мають від’ємні значення.

Інші операційні доходи змінились витратами, суттєво знизився фінансовий результат від операційної діяльності, що викликало від’ємні показники фінансового результату до оподаткування, так і чистого фінансового результату.

В 2020 і в 2022 роках підприємство мало від’ємне значення чистого фінансового результату.

Побудуємо по даній таблиці діаграму, в яку ввійдуть основні показники звіту про фінансові результати (рис. 2.3).

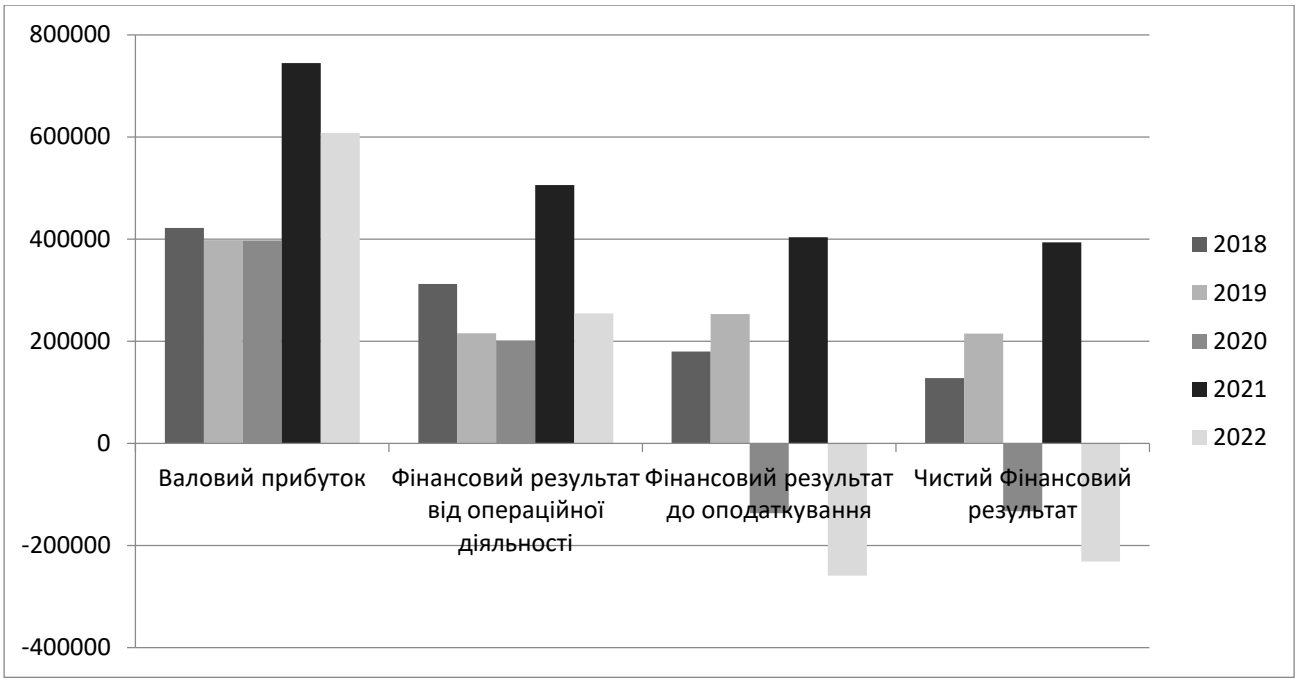

Рисунок 2.3 – Динаміка основних показників звіту про фінансові результати ПрАТ «МХП» протягом 2018-2022 рр., тис. дол.

Джерело: розроблено автором за даними [24-28]

Отже, бачимо що лише показники валового прибутку та фінансового результату від операційної діяльності протягом усіх досліджуваних років показували зростання, показники фінансового результату до оподаткування та як наслідок чистий фінансовий результат мали від'ємне значення у 2020 та 2022 роках. Найпотужнішим же виявився 2021 рік, де за всіма основними показниками фінансових результатів спостерігалось пікове значення протягом останніх п'яти років.

Додатково варто розглянути показники ефективності інвестиційної діяльності ПрАТ «МХП».

2.2 Оцінка інвестиційного потенціалу ПРАТ «МХП»

На першому етапі оцінки інвестиційного потенціалу ПрАТ «МХП», проведемо аналіз його фінансового стану, взявши за основу п'ять груп

коефіцієнтів, а саме майнового стану, фінансової стійкості, ліквідності, прибутковості підприємства та ділової активності. Для початку проаналізуємо динаміку основних результатів діяльності досліджуваного підприємства.

Розрахунок основних фінансово-економічних показників ПрАТ «МХП» показав, що діяльність підприємства впродовж періоду дослідження була прибуткова в 2018, 2019, 2021 роках, а в 2020 і в 2022 році була неприбуткова. В порівнянні з 2018 роком, собівартість реалізованої продукції в 2022 році збільшилася на 93292 тис. дол.

Валюта балансу і власний капітал – зменшилися на 295077 тис. дол. і 348491 тис. дол. (табл. 2.3). Все це не може сказати про поліпшення якості балансу.

Відповідно до одержаних результатів на ПрАТ «МХП» можемо спостерігати зменшення виробничо-фінансових показників її діяльності, що в свою чергу може свідчити про зменшення обсягу роботи, яку виконує підприємство і які були невдало реалізовані в звітному періоді. Проте, спостерігається позитивна тенденція по збільшенню показника собівартості продукції досліджуваного підприємства на 93292 тис. дол. або 63,92% протягом досліджуваних років.

Отже, незважаючи на те, що в 2 роках з 5 підприємство мало чистий збиток, все одно діяльність ПрАТ «МХП» є прибуткова.

Розглянемо показник власних оборотних коштів (табл. 2.5).

Таблиця 2.5 – Власні оборотні кошти ПрАТ «МХП» протягом 2018-2022 рр.

Показник	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**Абсолютний приріст 2022-2018, тис. дол.**	**Темп приросту 2022/2018, %**
Власний капітал	1098006	1595866	1254203	1794188	1445697	347691	31,66
Необоротні активи	1633987	2508854	2108474	2448840	2252642	618655	37,86
Власні оборотні	**-535981**	**-912988**	**-854271**	**-654652**	**-806945**	**-270964**	**50,55**

кошти							

Джерело: складено автором за даними [24-28]

Позитивним фактором є збільшення об’єму власного капіталу у 2022 році в порівнянні з 2018 роком на 347691 тис. дол, тобто темп приросту склав 31,66%. Необоротні активи теж збільшились, навіть на більшу суму (618655 тис. дол.), але темп приросту більший – 37,86%. Проте, це не дозволило показнику власних оборотних коштів на п’ятирічному періоді продемонструвати позитивну динаміку: абсолютний приріст склав -270964 тис. дол, темп приросту 50,55%. Тобто ми бачимо негативну динаміку власних оборотних коштів у 2022 році відносно 2018 року, що у свою чергу, говорить про проблеми компанії забезпечувати безперебійну діяльність за рахунок фінансових ресурсів. Це створює ризик втрати ліквідності та стійкості [30].

Якщо ж аналізувати динаміку за об’ємом власних оборотних коштів (рис. 4), то можна помітити у період з 2018 по 2019 роки негативну тенденцію до зменшення їх об’єму з досягненням у 2019 році мінімальної відмітки в -912 988 тис. дол. Після цього, протягом 2018-2022 років спостерігається позитивна динаміка до зменшення негативної різниці в показниках власного капіталу та необоротних активів.

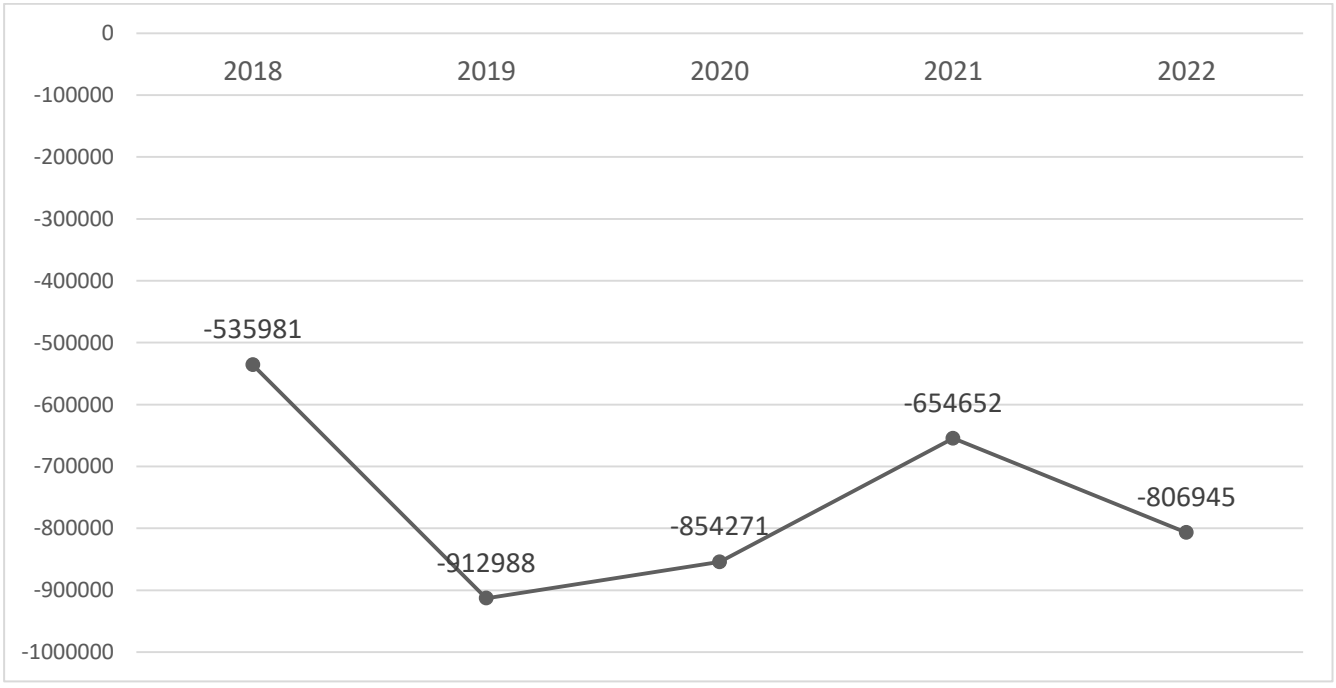

Рисунок 2.4 – Динаміка обсягу власних оборотних коштів ПрАТ «МХП» протягом 2018-2022 рр., тис. дол.

Джерело: розроблено автором за даними [24-28]

Та все ж, обсяг доступного власного оборотного капіталу є негативним, отже можна стверджувати, що ПрАТ «МХП» не є повністю фінансово стійкою компанією. Це означає, що для подальшого фінансування поточної діяльності і забезпечення безперебійності операційного процесу необхідно залучати додаткові фінансові ресурси та інвестиції [30].

Наступним нашим кроком буде розрахунок коефіцієнтів на основі фінансової звітності (див. додаток В.1 та додаток В.2), які дадуть нам повну картину інвестиційної привабливості досліджуваного підприємства (табл. 2.6).

Таблиця 2.6 – Коефіцієнти ПрАТ «МХП» протягом 2018-2022 рр.

Показник	**Формула**	**Роки**					**Абсолютний приріст 2022-2018**
		2018	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**
Показники майнового стану							
Частка основних засобів в активах, %	$\frac{\text{ОЗ}}{\text{Б}} * 100$	56,11	55,69	51,14	47,26	48,72	-7,39
Коеф. мобільності активів	$\frac{\text{ОА}}{\text{НО}}$	0,63	0,47	0,55	0,67	0,69	0,05
Коеф. співвідношення необоротних і оборотних активів	$\frac{\text{НО}}{\text{ОА}}$	1,58	2,12	1,8	1,48	1,45	-0,13
Показники фінансової стійкості							
Коеф. автономії	$\frac{\text{ВК}}{\text{Б}}$	0,41	0,43	0,38	0,44	0,38	-0,03
Коеф. фінансової стійкості	$\frac{\text{ВК}}{\text{ДЗ} + \text{ПЗ}}$	0,7	0,76	0,62	0,78	0,61	-0,09
Коеф. маневреності ВК	$\frac{\text{ДЗ} + \text{ВК} - \text{НО}}{\text{ВК}}$	0,65	0,5	0,64	0,63	0,71	0,06
Коеф. забезпечення власними оборотними коштами	$\frac{\text{ВК} - \text{НО}}{\text{ОА}}$	-0,52	-0,77	-0,73	-0,39	-0,52	0,00
Показники ліквідності							

Коеф. покриття	$\frac{\text{ОА}}{\text{ПЗ}}$	3,25	3,02	3,13	3,13	2,92	-0,33
Коеф. швидкої ліквідності	$\frac{\text{ОА} - \text{Зап}}{\text{ПЗ}}$	2,39	2,49	2,49	2,43	2,14	-0,25
Коеф. абсолютної ліквідності	$\frac{\text{ГтаЕ}}{\text{ПЗ}}$	0,66	0,87	0,58	0,52	0,56	-0,1

Продовження таблиці 2.6

1	2	3	4	5	6	7	8
Показники прибутковості							
Рентабельність активів,%	$\frac{\text{ЧФР}}{(\text{Бп} + \text{Бк})/2} * 100$	5,18	6,77	-3,82	10,65	-5,84	-11,02
Рентабельність ВК, %	$\frac{\text{ЧФР}}{(\text{ВКп} + \text{ВКк})/2} * 100$	12,3	15,98	-0,09	25,81	-14,25	-26,55
Рентабельність продукції, %	$\frac{\text{ДР}}{\text{СП}} * 100$	133,5	127,02	123,77	130,87	138,62	5,12
Рентабельність продажу, %	$\frac{\text{ЧФР}}{\text{ДР}} * 100$	8,25	10,47	-6,92	16,58	-8,74	-16,99
Показники ділової активності							
Коеф. оборотності дебіторської заборгованості	$\frac{\text{ЧФР}}{(\text{ДебЗп} + \text{ДебЗк})/2}$	1,95	2,22	-1,09	2,84	-1,36	-3,31
Коеф. оборотності кредиторської заборгованості	$\frac{\text{СП}}{(\text{КрЗп} + \text{КрЗк})/2}$	19,71	11,47	7,29	7,83	8,68	-11,03
Коеф. оборотності активів	$\frac{\text{ДР}}{(\text{Бп} + \text{Бк})/2}$	0,63	0,65	0,55	0,64	0,67	0,04
Коеф. оборотності запасів	$\frac{\text{СП}}{(\text{Запп} + \text{Запк})/2}$	4,65	6,72	6,88	5,96	4,88	0,23
Коеф. оборотності ВК	$\frac{\text{ДР}}{(\text{ВКп} + \text{ВКк})/2}$	1,49	1,53	1,34	1,56	1,63	0,14
Фондовіддача	$\frac{\text{ДР}}{(\text{ЗСОЗп} + \text{ЗСОЗк})/2}$	1,08	1,16	1,02	1,31	1,39	0,31

Примітка. Нижче подано перелік умовних скорочень, використаних в таблиці
ВК – власний капітал
ВКп – власний капітал на початок періоду
ВКк – власний капітал на кінець періоду
Б – баланс
Бп – баланс на початок періоду
Бк – баланс на кінець періоду
ДЗ – довгострокові зобов'язання
ПЗ – поточні зобов'язання
НО – необоротні активи
ОА – оборотні активи
Зап – запаси
Запп – запаси на початок періоду

Запк – запаси на кінець періоду
ГтаЕ – гроші та їх еквіваленти
ЧФР – чистий фінансовий результат
ДР – дохід від реалізації продукції
СП- собівартість реалізованої продукції
ДбЗп – дебіторська заборгованість на початок періоду
ДбЗк – дебіторська заборгованість на кінець періоду
КрЗп – кредиторська заборгованість на початок періоду
КрЗк – кредиторська заборгованість на кінець періоду
ОЗ – основні засоби
ККБ – короткострокові кредити банків
ЗСОЗп – залишкова сума основних засобів на початок періоду
ЗСОЗк – залишкова сума основних засобів на кінець періоду

Частка основних засобів в активах у період 2018-2022 років демонструє спадну динаміку (-7,39%), планомірно щорічно знижуючись. Якщо ж порівняти цю динаміку з динамікою суми виручки, то там протилежна ситуація: сума виручки від реалізації продукції, за винятком 2020 року, демонструє зростання. То ж, незважаючи на сигнали про дещо нестабільний обсяг виробництва, це не заважає «МХП» нарощувати виручку від реалізації продукції.

Коефіцієнт мобільності активів характеризує рівень здатності активів переходити з однієї форми в іншу, його підвищення протягом останніх трьох років є позитивним фактором, до того ж, показник 2022 року, який є найбільшим за весь досліджуваний період, також зріс (+0,05) у порівнянні з 2018 роком. Тобто, на кожен долар необоротних активів припадає 0,69 долара оборотних активів, а зростання показника свідчить про підвищення гнучкості компанії «МХП».

Коефіцієнт співвідношення необоротних і оборотних активів в останньому звітному році знизився на 0,13 пункти порівняно з 2018 роком, проте він все ще залишається протягом всього періоду вищим за показники фінансової стійності, що також свідчить про певну фінансову нестабільність.

Коефіцієнт автономії відображає питому вагу власного капіталу в загальній сумі засобів, авансованих у його діяльність та характеризує незалежність від зовнішніх запозичень. Значення протягом 2018-2022 років було дещо меншим за нормативний показник (>0,5), проте він не мав чіткої тенденції та коливався в межах 0,38-0,44, що говорить про високий рівень фінансових ризиків. В такому разі необхідно працювати над залученням інвестицій від

сторонніх інвесторів.

Коефіцієнт фінансової стійкості показує у 2022 році був на рівні 0,61, не сильно змінюючись протягом всього досліджуваного періоду. Нормативним показником для представників сільськогосподарського сектору є значення ≥1. Отримані показники свідчать про наявність фінансових ризиків.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу показує, що у 2022 році 0,73 частина від власного оборотного капіталу перебуває в обороті, а значить у тій формі, яка дає змогу вільно маневрувати цими коштами. Протягом досліджуваних років не спостерігається чіткої тенденції зростання чи зменшення значення даного коефіцієнта, загалом він є стабільним (за п’ять років збільшився на 0,06), за виключенням 2019 року, коли він склав 0,50 пункти, хоча й навіть тоді був вищим за нормативне значення (>0,4).

Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами компанії «МХП» є нижчим нормативного (≥0,1) та протягом всього періоду 2018-2022 років був від’ємним. Це в свою чергу сигналізує про високу фінансову залежність підприємства від зовнішніх кредиторів. Хоча й протягом останніх п’яти років він склав 0,00, але таке значення показника вказує на те, що весь власний капітал і довгострокові джерела спрямовані на фінансування необоротних активів і в компанії відсутні довгострокові кошти для формування власного оборотного капіталу. Для підвищення показника необхідно оптимізувати структуру оборотних і необоротних активів, залучити додаткові кошти власників, змінити поточну дивідендну політику і реінвестувати чистий прибуток в компанію [31].

Коефіцієнт покриття (поточної ліквідності) протягом в 2020 і 2021 році був на рівні 3,13, що є вищим нормативного значення 2-3. В 2022 році даний показник зменшився до 2,92. Відзначимо, що впродовж усіх п’яти досліджуваних років показник був завжди вище нормативного значення, що для кредиторів є чудовим індикатором, разом з тим, з точки зору власників і менеджменту показник вище нормативного значення є ознакою неефективної структури активів. До того ж, такі показники можуть вказувати на залучення зайвих оборотних активів. Це веде до зниження показників ефективності використання активів. Крім цього,

залучення зайвих додаткових дорогих фінансових ресурсів веде до зростання фінансових витрат. Для зниження суми поточних зобов’язань виходом є угода про надання кредитних коштів на більш тривалий період часу [32].

Коефіцієнт швидкої ліквідності, який вказує, на платіжні можливості підприємства щодо сплати поточних зобов’язань за умови своєчасного проведення розрахунків з дебіторами протягом усіх років був вищим за нормативні показники в 0,6-1 пункти, зокрема в 2021 році показник був на рівні 2,43, в 2022 – зменшення до 2,14. скоротившись у порівнянні з 2018 роком (2,39) на 0,25 пункти. Проте, в цілому це є скоріше позитивним значенням, адже на кожен долар поточних зобов'язань припадає майже 2,1 долара високоліквідних оборотних активів [33].

Коефіцієнт абсолютної ліквідності показує, що у 2022 році 0,56 частина боргів підприємства може бути сплачена негайно. Значення даного коефіцієнта за останні два роки задовольняє нормативне значення (0,2-0,6). Але у 2018-2019 роках значення коливалось в межах, що є вищими за нормативний показник, що вказувало на неефективну стратегію управління фінансовими ресурсами. Якщо порівнювати 2022 рік і 2018 рік, то коефіцієнт знизився на 0,1, що тепер цілком в межах норми [33].

Рентабельність активів (ROA) – дає розуміння ефективності використання активів компанії для генерації прибутку. В 2021 звітному році було отримано 10,65 центів чистого прибутку на кожен долар задіяних активів. В 2022 році було отримано 5,84 центів чистого збитку на кожен долар задіяного активу.

Якщо ж порівнювати суто показники 2022 і 2018 років, то бачимо зменшення на 11,02 %, проте однорідної динаміки протягом цього періоду не спостерігалось. Зокрема в 2020 і в 2022 роках показник мав значення від’ємної рентабельності (-3,82), і – 5, 4 оскільки у вигляді чистого фінансового результату в цей рік був зафіксований збиток. Загалом же, значення 2021 року є цілком прийнятним та нормальним.

Рентабельність власного капіталу (ROE) – найважливіший показник для акціонерів та власників, оскільки прямо впливає на ціну акцій та розмір

дивідендів. Загалом же вказує об’єм прибутку на кожен долар залучених власних коштів. Якщо ж брати суто показник 2022 року (-14,25), то бачимо негативну тенденцію росту рентабельності в порівнянні з 2018 роком, оскільки в 2022 році також був від’ємний показник як і в 2020 році, що спричинений негативним показником чистого фінансового результату. Загалом же, якщо не брати до уваги роки з певною просадкою, то спостерігається хороша ефективність використання власного капіталу.

Рентабельність реалізованої продукції показує ефективність виробництва і реалізації продукції підприємства. У 2021 році вона склала 130,87%, в 2022 – 138,62. У період з 2018 року по 2022 рік спостерігалась тенденція по збільшенню показника, , що свідчить про збільшення ефективності даного виробництва.

Рентабельність продажу відображає скільки прибутку припадає на одиницю реалізованої продукції. У 2021 році він становить 16,58%, в 2020 і 2022 – набуває мінусового значення через від’ємний чистий фінансовий результат. В порівнянні з 2018 роком рентабельність зменшилася на 16,99 %, що в цілому є негативним сигналом.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості показав, що в 2021 році 2,84 рази за рік обернулися кошти, які вкладені в розрахунки, тобто 2,84 рази дана заборгованість утворилася і погашена на протязі року. В 2022 коефіцієнт дебіторської заборгованості набув від’ємного значення (-1,36) оскільки в 2022 році підприємство мало чистий фінансовий збиток.

В цілому коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості, що вказує на швидкість обертання кредиторської заборгованості підприємства за період, показав спадну динаміку, знизившись за п’ять років на 10,11 пункти, проте в 2021 році він був на рівні 7,83, що практично задовольняє нормативний показник (8) за галуззю «Виробництво харчових продуктів».

Перевищення кредиторської заборгованості перед дебіторською означає, що підприємство використовує кошти кредитора в якості джерела фінансування своїх дебіторів, а інша частина грошей використовується підприємством для того, щоб фінансувати іншу операцію. Показник розраховується як співвідношення

собівартості до середньорічної суми кредиторської заборгованості та вказує на те скільки разів підприємство погасило свої зобов'язання перед підрядниками та постачальниками. Порівнюючи суму кредиторської і дебіторської заборгованості можна підсумувати, що підприємство використовує кредиторську заборгованість для того, щоб фінансувати власного дебітора, а також частин даних коштів може бути використання для фінансування інших активів.

Коефіцієнт оборотності активів (ресурсовіддача) відображає ефективність використання підприємством усіх наявних у нього ресурсів незалежно від джерел їх залучення. У 2022 році він становить 0,667. За роками не спостерігалось суттєвих змін, якщо ж порівнювати показники 2022 та 2018 років, то бачимо незначний приріст на 0,04 пункти, що свідчить про стабільну ефективність використання підприємством усіх його ресурсів.

Коефіцієнт оборотності запасів показує, що у 2022 році запаси обертаються з частотою 4,88 для забезпечення поточного обсягу продажу. У період з 2018 по 2020 роки спостерігалась чітка тенденція до підвищення оборотності, проте показник 2021 року, попри те, що продовжую задовольняти нормативний показник по компаніям, що займаються виробництвом харчових продуктів (4,5-8), дещо знизився в порівнянні з 2020 роком. Загальний же приріст за п'ять років зменшився на 0,23 пункти.

Коефіцієнт оборотності власного капіталу вказує на ефективність використання власного капіталу підприємства. У 2022 році він становить 1,63 пункти, що на 0,14 є більшим за показник 2018 року, проте тенденції на зростання, чи спадання даного показника протягом досліджуваного періоду не спостерігається. Але факт того, що значення 2022 року є найбільшим за всі п'ять років є позитивним індикатором.

Фондовіддача – співвідношення чистого доходу від реалізації продукції до середньорічної залишкової суми основних засобів (основні засоби без врахування суми зносу). В 2021 році зафіксовано найвищий коефіцієнт фондовіддачі протягом останніх п'яти звітних років (1,47), в 2022 – 1,39. Також спостерігається позитивна динаміка росту (за винятком 2020 року, коли відбулась певна

просадка), за весь аналізований період показник зріс на 0,31 пункти. Основний вплив на таку динаміку зробив показник чистого доходу від реалізації продукції, який щороку (знову ж таки, за винятком 2020 року) зростав.

Отже, виходячи з результатів, можемо говорити про певні проблеми у ПрАТ «МХП» за деякими показниками, особливо за більшістю показників фінансової стійкості підприємства (коефіцієнт автономії, фінансової стійкості, забезпеченості власними оборотними коштами), що у всіх випадках вказує на підвищений рівень фінансових ризиків, для боротьби з якими та приведення самих показників до норми необхідною умовою є залучення додаткових інвестицій.

2.3 Аналіз показників ефективності інвестиційної діяльності ПрАТ «МХП»

Підприємство ПрАТ «МХП» намагається активно розвиватися і наростити свою виробничу можливість, що було аналітично доведено по результату розрахунку фінансово-економічних показників діяльності підприємства в минулому розділі. Тому невід'ємна частина нинішньої діяльності підприємства – це інвестувати в розширення свого ринку збуту і ефективність відносно каналу по просуванню товару, або послуги, з чого може бути складена питома частина інвестиційної діяльності на підприємстві. Як вже було відзначено, вихід на новий ринок – це найбільш ефективний напрям по розвитку інвестиційної діяльності торгівельного підприємства, який може підтвердити раціональність і обґрунтованість вибору перспективу по розвитку ПрАТ «МХП». Агрохолдинг позиціонує себе як сучасне підприємство, яке постійно оновлює підхід до ведення бізнесу, це підприємство, яке має молоду команду професіоналів і невпинно шукає новий, нестандартний шлях по вирішенню поточною ринкового ускладнення.

Саме тому, аналіз інвестиційної діяльності по даному підприємству буде проходити завдяки відносно «не стандартному» алгоритму. Горизонтальний і вертикальний аналіз по фінансовій звітності, на жаль не може забезпечити вичерпне розуміння по співвідношенню вартості і дохідності інвестиційного проекту на підприємстві, його структуру, так як апарат управління Товариства, враховуючи специфіку діяльності підприємств-дистриб'юторів, запровадив сучасний ринковий підхід по вкладанню активів підприємства, завдяки чому витрати і доходи від подібного проекту будуть відображені як поточна витрата і дохід від діяльності підприємства, справедливість визнання якого має обґрунтовуватися на протязі подальшого аналізу. Нещодавно вище керівництво підприємства прийняло рішення почати будівництво нового елеватору підприємства в Харківській області. На нашу думку, вибір регіону є більш ніж виправданим, оскільки Харківщина – це найбільш потужний агропромисловий регіон нашої держави, оскільки більше 3/4 території області займають сільськогосподарські угіддя, що сприяє постійному збільшенню сільськогосподарських підприємств, а отже є потенціал в значному обсягу збуту продукції. Вище керівництво також відмітило, що вказане будівництво це перший етап в загальній програмі по розбудові підприємства після наслідків війни і просування в інших областях. Особливість даного інвестиційного проекту – будівництва нового елеватору в Харківській області – полягає в тому, що сам ПрАТ «МХП» не здійснює будівництво даного елеватору і не фінансує поточну конструкторську операцію. Це виконує юридична особа, – ТОВ «Крона-Калинівка», основна діяльність якого згідно класифікації КВЕД – 68.20 Надання в оренду і експлуатацію власного або орендованого нерухомого майна. Таким чином, всі витрати і забезпечення потрібної документації, дозволу тощо буде нести ТОВ «Крона-Калинівка», а ПрАТ «МХП» після того, як будуть завершені будівельні роботи укладе з ТОВ «Крона-Калинівка» договір по довгостроковій оренді даного елеватору на ринковій умові. З вище описаної деталі співпраці ПрАТ «МХП» з ТОВ «Крона-Калинівка» може виплисти дещо нестандартний підхід по формуванню переліку капітальної (інвестиційної) витрати проекту і

визначення грошового потоку завдяки діяльності нового елеватору. До інвестиційної витрати по запуску проекту потрібно віднести вартість закупленого обладнання, споруд і інших основних засобів, як потрібні для того, щоб здійснити і обслуговувати діяльність ПрАТ «МХП». Також до даної витрати потрібно віднести разовий курс по навчанню нового персоналу від основного контрагента ПрАТ «МХП» – товариства CLAAS. Це сімейний бізнес, який був заснований в 1913 році, і являється одним з провідних виробників для сільськогосподарського обладнання. Підприємство, що має головний офіс в місті Гарсевінкель (земля Вестфалія), є лідером в іншій великій групі продукту – самохідного кормозбирального комбайна. Дане підприємство це найкращий виробник в світі сільськогосподарського машинобудування з тракторами, збиральною технікою. До інвестиційної витрати також належить витрата на те, щоб розробити і впровадити новий маркетинговий план по активному просуванню продукції і послуг на ринку зерна. До поточних витрат діяльність елеватора потрібно віднести статті витрат, які забезпечують безпосередньо процес по функціонуванню і обслуговуванню елеватора. До таких належить: оплата заробітної плати і відрахування на неї, послуги третіх сторін (послуги охорони, забезпечення інтернетом і мобільний зв’язок, юридична і аудиторська консультація. Перелік основних статей витрат, а також прогнозне значення, яке сформував відділ маркетингу ПрАТ «МХП» представлений і систематизований в табл. 2.7.

Таблиця 2.7 – Інвестиційна і поточна витрата, яка пов’язана з впровадженням нового елеватора. (тис грн.) – (дані умовні)

Група витрат	**Рік**					
	2024	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Інвестиційні витрати						
Основні засоби:						
- транспортні засоби	10643	3791	-	-	-	-
- обладнання	3768	881	-	-	-	-
- меблі	230	0	-	-	-	-
- техніка	1527	143	-	-	-	-
- маркетингові заходи	4132	-	-	-	-	-

- Тренінги для персоналу	1180	-	-	-	-	-
Разом	21480	4815	-	-	-	-
Поточні витрати по забезпеченню діяльності						
Оренда елеватору	2716	2716	2716	2716	2716	2716
Заробітна плата і відрахування	16324	16410	17106	17916	19089	19790
Матеріали	2670	2882	2887	2906	3244	3172
Послуги третьої сторони	1745	3552	3739	4263	4784	5346
Амортизація	4822	4317	4453	4487	4761	4761
Інші витрати	3351	2513	2879	3381	3889	4450
Разом	31628	32191	33780	35668	38483	40236

Джерело: складено та розроблено автором

Таким чином, по даній таблиці можна стверджувати, що для того, щоб запустити діяльність елеватору в перший рік функціонування проекту потрібно більше 21 млн гривень на закупку основних засобів.

Для того, щоб оцінити інвестиційну привабливість проекту потрібно визначити суму грошових потоків від реалізації проекту. Сума грошового потоку в результаті діяльності проекту буде визначатися як різниця між доходом і поточними витратами в діяльності елеватору. Результат представлений в табл. 2.8.

Таблиця 2.8 – Вихідні дані для розрахунку основних показників інвестиційного проекту елеватору в Харківській області (дані умовні)

Група витрат	**Рік**					
	2024	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Доходи від реалізації	28331	39112	41277	48453	55895	64117
Витрати діяльності	31628	32191	33780	35668	38483	40236
Грошові потоки	-3297	6921	7497	12785	17412	23881
Інвестиційні витрати	21480	4815	-	-	-	-

Джерело: складено та розроблено автором

Наступний етап по розрахунку основних показників реалізації інвестиційного проекту – це безпосередньо калькуляція показників чистої приведеної вартості (NPV), внутрішньої ставки дохідності (IRR), індексу дохідності (PI), терміну окупності (PP), дисконтований строк окупності (DPP), модифікована внутрішня норма доходності (MIRR) та коефіцієнт рентабельності (ROI).

Важливий момент під час розрахунку більшості показників – це визначити ставку дисконтування. Ставка дисконтування це показник, який застосовують для

того, щоб визначити поточну вартість грошового потоку, яка прогнозується на майбутній період часу. З економічної точки зору ставка дисконтування представляє собою норму дохідності на вкладений капітал, враховуючи ризик, який несе інвестор.

Найбільш поширений метод визначення ставки дисконтування це: модель оцінки капітального активу CAMP (метод оцінки власного капіталу), метод визначення ставки дисконтування завдяки середньозваженій вартості капіталу WACC, кумулятивний метод. Розглянемо більш детально кожний з них.

За моделлю CAMP ставка дисконтування має формуватися завдяки ставці доходу від без ризикової інвестиції і додаткової ставки, яка компенсує інвестиційну невизначеність. Для мети даного методу повинна братися до уваги рівна дохідність акцій, тому можна зробити висновок, що даний метод це оптимально для того, щоб застосувати в державі, яка має розвинутий фондовий ринок, нажаль Україна до цього числа не входить.

Суть наступної моделі – середньозважена вартість капіталу WACC – це розрахунок мінімально допустимого рівня дохідності проекту, основна складність якого, має полягати в тому, щоб врахувати усереднений ризик, який притаманний підприємству в цілому, а не конкретному проекту, необхідність врахувати термін «життя» проекту.

Кумулятивний метод повинен провести оцінку факторів, які можуть здійснити акумулювання ризику по недоотриманню прогнозованого доходу. Рівень достовірності по визначенню завдяки основі ставки по дисконтуванню цілком повинно залежати від кваліфікації експерта, який проводить оцінку, і носить суб’єктивний характер.

Тому, врахувавши спільну рису серед тих, які були перелічені вище моделей і недоліків, які пов’язані зі складністю розрахунків, для нашого проекту буде застосовуватися не менш розповсюджений і більш універсальний підхід по визначенню ставки дисконтування як альтернатива по вкладанню активів з мінімальним ризиком – довгостроковий депозит. За даними Національного банку України станом на 1 січня 2023 року середня ставка за довгостроковими

кредитами в національній валюті для суб'єкта господарювання складала 10,43%. Використавши дану ставку як дисконт був проведений потрібний розрахунок (табл. 2.9).

Таблиця 2.9 – Показники ефективності інвестиційного проекту елеватору в Харківській області

Показник	**Значення**
NPV, тис грн.	17231
IRR	17%
PI	1,74
Payback Period, років	5,25
DPP	5,3
MIRR	12%
ROI	0,37

Джерело: складено та розроблено автором

Таким чином, за даними останньої таблиці можемо зробити наступний висновок про ефективність інвестиційного проекту. Чиста теперішня вартість проекту – це додатне значення, і більш того, складає понад 17 млн гривень. Внутрішня норма дохідності становить 17 відсотків, що є вищим, ніж ставка дисконтування (безризикове дисконтування), тобто вкласти гроші в даний проект більш вигідно, ніж оформити депозит. Індекс доходності має значення більше одиниці, тобто підтверджує ефективність проекту і можливість отримати виправдане грошове надходження від реалізації проекту. Термін окупності і дисконтований строк окупності відображають, що інвестиційна витрата буде «відшкодована» за рахунок діяльності нового елеватора на п'ятому році його використання. Модифікована внутрішня норма дохідності складає дванадцять відсотків, отже майбутня вартість грошового потоку більша за поточну вартість інвестиційних витрат на 12%. Коефіцієнт рентабельності інвестицій розрахований на рівні 0,37, значить одна інвестована гривня принесе 37 копійок прибутку в результаті впровадження інвестиційного проекту.

РОЗДІЛ 3
НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПрАТ «МХП»

3.1 Основні напрямки підвищення ефективності інвестиційної діяльності ПрАТ «МХП»

Раніше нами була визначена важлива роль інвестиційної діяльності підприємства, яке невпинно планує розвиватися. Саме тому, питання по підвищенню ефективності, а також вибір обґрунтованого методу і шляху покращення показників інвестиційної діяльності для конкретного підприємства повинно бути пріоритетним для керівництва суб'єкту господарювання.

Протягом останніх років агрохолдинг приділяє велику увагу напряму співпраці з Німеччиною в сфері еко-інноваційних проектів від яких ПрАТ «МХП» отримує не тільки чималий обсяг зовнішніх інвестицій, не беручи до уваги спроможність в цілому здійснювати експорт сировини до Європи в умовах високої технологічної конкуренції, а й значні репутаційні дивіденди як «зеленої» компанії, що тісно співпрацює з Західним ринком. Серед таких проектів виділяється комплекс «Біогаз Ладижин», що є найбільшим біогазовим комплексом, який займається переробкою органічних відходів від курчат-бройлерів на території Європі (запущено в 2019 році) [23].

Також можна виділити наступні напрями по підвищенню ефективності інвестиційної діяльності, що можуть стати релевантним для даного підприємства:

1. Вдосконалити існуючу або запровадити нову стратегію відносно розвитку підприємства в розрізі нового інвестиційного проекту;

2. Впровадити заходи по контролю ризику діяльності підприємства;

3. Покращити показник ефективності поточного інвестиційного проекту.

Детальна теоретична основа першого напрямку – вдосконалити існуючу

або запровадити нову стратегію по розвитку підприємства відносно реалізації нового інвестиційного проекту. Тому для нашого досліджуваного підприємства були запропоновані шляхи по вдосконаленню існуючої або запровадженню нової стратегії розвитку підприємства в розрізі нового інвестиційного проекту:

1.1. Вихід підприємства на новий регіональний ринок завдяки будівництву нового елеватору в Полтавській області як програми по територіальному розширенню підприємства.

Вийшовши з того, проект елеватору в Харківській області має позивне значення основних показників ефективності, а також, оскільки поточна стратегія співробітництва з ТОВ «Крона-Калинівка» визнається нами як виправдана і ефективна, то реалізацію запропонованого шляху ми можемо вбачати по тій самій схемі співпраці по будівництву елеватору.

Був сформований висновок відносно високого рівня волатильності інвестиційної діяльності, а також визначення ряду внутрішніх факторів впливу на діяльність самого ПрАТ «МХП», саме тому серед усіх напрямів нами було запропоновано також впровадити заходи відносно контролю ризиків діяльності підприємства, реалізувати який можна двома напрямами:

2.1. Створити на підприємстві нову структурну одиницю – відділ по управлінню ризиком в діяльності підприємства.

Оскільки в даний час організаційна структура підприємства не має даного відділу, до повноважень якого повинен входити аналіз існуючого ринкового стану, виявлення змін в політичній, соціальній і економічній сфері, що можуть мати вплив на діяльність підприємства і результат інвестиційної діяльності і, відповідно, верифікація і оцінка можливого ризику, запровадження заходу відносно заподіяння негативного наслідку по їхньому впливу.

2.2. Запровадити на підприємстві додатковий контроль по управлінню ризиком, завдяки регулярним звітам, у відповідності до якого інвестиційний план і стратегія Товариства повинна переглядатися щоквартально.

Дана пропозиція полягає в тому, щоб доповнити вже існуючий обов’язок і завдання відділу маркетингу в додатковому систематичному контролі ризику

завдяки щомісячному формуванню звіту по кожному напрямку, який наразі може існувати всередині даного відділу, або якщо така сегментація наразі відсутня, то потрібно створити її за напрямом, що відповідає основному ризику.

Третій напрям запропоновано для того, щоб підвищити ефективність інвестиційної діяльності ПрАТ «МХП» – впровадити захід відносно покращення показників ефективності поточного інвестиційного проекту підприємства – будівництва елеватору в Харківській області – завдяки внесенню змін в витратну частину проекту. Тому пропозиція полягає в наступному:

3.1. Скоротити витрати по інвестиційному проекту завдяки зменшенню суми витрат на послугу від третьої сторони як одна з найбільш суттєвих статей за витратами.

На нашу думку зменшення витрат на послуги від третіх сторін на 20% зможе гарантувати збільшення суми чистих грошових потоків від діяльності елеватору в Харківській області, і відповідно, вищий показник ефективності інвестиційного проекту. Серед таких послуг наявні ті, що не можуть представити собою загрозу по зменшення продуктивності елеватору, оскільки вони мають забезпечити тимчасове обслуговування в адміністративному аспекті діяльності елеватору. Серед них:

- послуги охорони;
- забезпечення інтернетом і мобільний зв’язок;
- юридична і аудиторська консультація.

3.2. Впровадити системи по заохоченню працівників при умові виконання планового показника доходу в розмірі 5% від місячної виплати, що дозволить підвищити задоволеність як самих працівників, так і виробничі та фінансові показники підприємства.

3.2 Обґрунтування доцільності по впровадженню пропозицій відносно підвищення ефективності інвестиційної діяльності ПрАТ «МХП»

Детальний аналіз діяльності ПрАТ «МХП» і визначення його впевнених позицій на постійно розвиваючомуся ринку, може дати можливість, з однієї сторони визначити потребу і існування всіх потрібних ресурсів, а з іншої – впровадити інвестиційну діяльність, яка б могла забезпечити вищий показник ефективності з кожним роком.

Врахувавши те, що наше досліджуване підприємство на протязі тривалого періоду часу будує співпрацю з конкретними постачальниками, можна припускати, що у дилерських договорах зазначені певні обмеження відносно укладання нових договірних відносин з постачальниками – конкурентами. При умові обмеженості інформації мною була обрана пропозиція відносно регіонального розширення ринку збуту компанії, оскільки вона менш ризикова і більш імовірна в практичному застосуванні рекомендація.

Саме тому, а також врахувавши загальні фінансово – економічні показники діяльності ПрАТ «МХП» і високий рівень прогнозної результативності інвестиційного проекту будівництва елеватору в Харківській області, нашою пропозицією відносно підвищення ефективності інвестиційної діяльності Товариства є продовження даної інвестиції у вигляді програми по територіальному розширенню компанії.

Враховуючи, що будівництво нового територіального підрозділу виправдало своє завдання та тенденцію до збільшення прибутку підприємства, які будуть забезпечені додатковим прибутком від реалізації проекту в Харківській області й можуть забезпечити підприємство інвестиційним ресурсом, ми можемо вбачати за раціональне рішення не зупинитися на Харківській області і розпочати будівництво елеватору в Полтавській області як програму по територіальному розширенню підприємства на найближчі 10 років.

Виходячи з того, що проект елеватору в Харківській області окупиться

через 5 років його діяльності, то початок будівництва наступного проекту ми визначаємо доцільним починаючи з 2028 року.

Оскільки поточний підхід керівництва підприємства до будівництва і відповідно, облік витрат на створення нового елеватору завдяки співпраці з ТОВ «Крона-Калинівка» дійсно спрощує процедури, які пов'язані зі зведенням нової будівлі і споруд до неї, та забезпечує високу результативність по впровадженню проекту, пропонуємо притримуватися цього ж самого підходу і при впровадженні нового проекту в новому регіоні. Тобто будівництво елеватору в Полтавській області має бути проведено саме за рахунок співпраці з ТОВ «Крона-Калинівка». Витрати на оренду, аналогічно і до проекту в Харківській області, будуть відображатися як поточна витрата по забезпеченню діяльності елеватору.

Основна інвестиційна і поточна витрата по створенню і забезпеченню діяльності елеватору в Полтавській області, а також результативний показник по його впровадженню буде мною розрахований і проаналізований дещо пізніше в наступному пункті дипломної роботи.

Також, враховуючи фактори внутрішнього та зовнішнього впливу і підвищену ризиковість діяльності підприємств-дистриб'юторів через специфіку їхньої основної діяльності, наша рекомендація – це створити і впровадити на підприємстві додатковий контроль по управлінню ризиком підприємства. Наразі, в структурі управління ПрАТ «МХП» наявний тільки департамент маркетингу, до завдань якого можна віднести контролінг ситуації на ринку. Проте не варто створювати нову структурну одиницю або навіть підрозділ в складі відділу маркетингу задля впровадження системи додаткового контролю ризиків, оскільки на це потрібно виділити значну суму активів, внести зміни до великої кількості внутрішньої документації і забезпечити її кадровими ресурсами, діяльність яких, на нашу думку, не є обов'язковою весь робочий тиждень.

Отже наша пропозиція полягає в наступному:

- звітувати про кожну поточну зміну умови поставки товару і сформувати загальний щомісячний звіт;

- щомісячно звітувати про зміну платоспроможності споживачі, бажано

робити це в регіональному розрізі;

- звітувати про кожну поточну зміну (появу) на ринку конкурентів і сформувати загальний щомісячний звіт;

- звітувати про кожну поточну зміну умови співпраці з банками і сформувати загальний щомісячний звіт, звітування про дану оцінку платоспроможності банку, віднесення його до міжнародного рейтингу дефолту.

Окремо на відділ правового забезпечення, оскільки він є в структурі підприємства, покладено завдання підготувати звіти при поточній зміні державної політики відносно митного контролю і імпорту товару і підготовка щомісячного звіту по загальним змінам в законодавстві, які впливають на діяльність агрохолдингу.

На нашу думку, оскільки контроль за новими договірними відносинами чи змінами у вже існуючих, аналіз платоспроможності попиту або стану банків вже наявні на підприємстві, бо входять до обов'язків відділу маркетингу, для того, щоб раціонально використати активи підприємства, так і його кадровий ресурс, вбачаєм більш оптимальний шлях по вирішенню проблем формального оформлення даного обов'язку на обов'язковій і систематичній (щомісячній) основі.

Таким чином на основі вище зазначених регулярних звітів про ті, або інші зміни і прояв потенційного ризику при відсутності очевидно критичного висновку експерта певного напряму, які потребують негайного втручання керівництва підприємства, інвестиційний план і стратегія Товариства мають переглядатися щоквартально для того, щоб врахувати новий ризик.

Наступний напрям по підвищенню ефективності інвестиційної діяльності ПрАТ «МХП» було обрано підвищити ефективність поточного інвестиційного проекту, завдяки зміні в витратній частині проекту.

Таким чином, можна зробити певні рекомендації, по обґрунтуванню пропозицій відносно збільшення ефективності інвестиційної діяльності досліджуваного підприємства:

1. Продовжити поточну інвестиційну діяльність Товариства в рамках по

запровадженню програми територіального розвитку. Пропозиція полягає в наступному етапі розбудови починаючи з 2028 року в Полтавській області за участі ТОВ «Крона-Калинівка».

2. Впровадити на підприємстві додаткового контролю по управлінню ризиком на основі регулярних звітів, у відповідності до якого інвестиційний план і стратегія Товариства мають переглядатися щоквартально.

3. Запровадити з 2024 року як першого року діяльності нового елеватору системи преміювання робітників по результату виконання планових показників доходності в розмірі 5% від щомісячних виплат.

3.3 Розрахунок витрат на реалізацію заходів з підвищення ефективності інвестиційної діяльності ПрАТ «МХП»

У відповідності до наведених і обґрунтованих в минулому пункті рекомендацій мною був проведений аналіз витрат на їх реалізацію.

Рекомендація №1. Продовжити поточну інвестиційну діяльність завдяки географічній розбудові починаючи з 2029 року в Полтавській області за участі ТОВ «Крона-Калинівка». Оскільки елеватори ПрАТ «МХП» в різних регіонах будуються відповідно до загальних стандартів, то статті інвестиційних (капітальних витрат) і витрат на забезпечення поточної діяльності будуть відповідати тим, що наведені в пункті 2.3. Для того, щоб визначити суму витрат, враховуючи обмеженість інформації відносно деталізації відносно їх структури було проаналізовано ціни на основні споживчі товари і виведено середнє співвідношення цін в Полтавській і Харківській області в 2020-2023 роках.

Таблиця 3.1 – Співвідношення цін на основні споживчі товари в Полтавській і Харківській області

Показник	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Співвідношення цін на основні споживчі товари в Полтавській і	98,6	98,0	97,9	95,5

Харківській обл.				

Джерело: складено та розроблено автором

Тобто, значний розрив не спостерігається, але на нашу думку все одно потрібно відкоригувати ті статті, вартість яких може залежати від цін місцевого суб'єкта господарювання: матеріали, маркетингові послуги, послуги третьої сторони. Основні засоби підприємство закуповує для всіх елеваторів однакове, вартість тренінгу CLAAS також незмінна, і відповідно до корпоративної соціальної відповідальності, підприємство забезпечує всіх працівників однаковою умовою праці, незалежно від регіону, тому витрати на оплату праці також залишаться незмінними. Таким чином потрібно розрахувати основні витрати на створення і витрат по забезпеченню поточної діяльності нового елеватору в Полтавській області враховуючи прогнозний рівень інфляції в 105%. Результат наводиться в табл. 3.2.

Таблиця 3.2 – Інвестиційна і поточна витрата, яка пов'язана з впровадженням нового елеватора, в Полтавській області (тис грн.) – (дані умовні)

Група витрат	**Рік**					
	2028	**2029**	**2030**	**2031**	**2032**	**2033**
Інвестиційні витрати						
Основні засоби:						
- транспортні засоби	13583	4838	-	-	-	-
- обладнання	4809	1124	-	-	-	-
- меблі	294	-	-	-	-	-
- техніка	1949	182	-	-	-	-
- маркетингові заходи	5274	-	-	-	-	-
- Тренінги для персоналу	1506	-	-	-	-	-
Разом	27415	6145	-	-	-	-
Поточні витрати по забезпеченню діяльності						
Оренда елеватору	2994	2994	2994	2994	2994	2994
Заробітна плата і відрахування	23202	24055	25258	26521	27847	29239
Матеріали	3661	3308	3473	3647	3829	4021
Послуги третьої сторони	4545	5078	5332	5599	5879	6173
Амортизація	5787	5787	6077	6381	6700	7035
Інші витрати	3500	4005	4205	4416	4636	4868
Разом	43690	45228	47340	49557	51885	54330

Джерело: складено та розроблено автором

З наведених вище розрахунків видно, що на основі прогнозних даних

відділу маркетингу і запропонованих коригувань відповідно до особливостей регіону на те, щоб створити новий елеватор в Полтавській області потрібно майже 27,5 млн. грн в 2028 році капітальних інвестицій на те, щоб забезпечити основними засобами і сформувати новий маркетинговий план. Поточні витрати діяльності елеватору будуть збільшуватися по мірі збільшення своїх виробничих можливостей і під дією інфляції.

Рекомендація №2 впровадити на підприємстві додаткового контролю по управлінню ризиком. Як було описано в попередньому пункті, дана рекомендація має втілюватися на практиці в межах поточних посадових обов'язків відділу контролінгу, юридичного відділу і керівництва підприємства, тому витрата не передбачена.

Рекомендація №3 запровадити з 2024 року як першого року діяльності нового елеватору системи преміювання робітників по результату виконання планового показника дохідності в розмірі 5% від місячної виплати.

На основі даних про плановий обсяг реалізації товарів в елеваторі, який наведений в пункті 2.3. розрахуємо динаміку доходу, який забезпечить задовільне значення показника ефективності інвестиційного проекту, який розрахований в табл. 3.3.

Таблиця 3.3 – Потрібний рівень динаміки планового доходу нового елеватору в Харківській області

Показник	**Рік**					
	2024	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Дохід від реалізації, тис грн	28331	39112	41277	48453	55895	64117
Темп приросту доходу	-	38,1	5,5	17,4	15,4	14,7

Джерело: складено та розроблено автором

Таким чином, якщо підприємство виконає план по реалізації, то працівникам буде виплачено премії в розмірі 5% від місячної виплати. Розрахуємо розмір витрат на оплату праці для нового елеватору в Харківській області при умові, що план буде щорічно виконуватися. Відповідно всі інші статті витрат будуть залишатися незмінні, і загальна сума витрат на забезпечення діяльності проекту наводиться нижче (табл. 3.4).

Таблиця 3.4 – Витрати, які пов’язані з впровадженням нового елеватору, враховуючи рекомендацію щодо мотивування працівників, тис. грн

Група витрат	Рік					
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Інвестиційні витрати						
Основні засоби:						
- транспортні засоби	10643	3791	-	-	-	-
- обладнання	3768	881	-	-	-	-
- меблі	230	0	-	-	-	-
- техніка	1527	143	-	-	-	-
- маркетингові заходи	4132	-	-	-	-	-
- Тренінги для персоналу	1180	-	-	-	-	-
Разом	21480	4815	-	-	-	-
Поточні витрати по забезпеченню діяльності						
Оренда елеватору	2716	2716	2716	2716	2716	2716
Заробітна плата і відрахування	17140	17231	17961	18812	20043	20780
Матеріали	2670	2882	2887	2906	3244	3172
Послуги третьої сторони	1745	3352	3739	4263	4784	5346
Амортизація	4822	4317	4453	4487	4761	4761
Інші витрати	3351	2513	2879	3381	3889	4450
Разом	32444	33011	34635	36565	39437	41225

Джерело: складено та розроблено автором

В результаті підвищення витрат на оплату праці загальна сума поточних витрат інвестиційного проекту збільшиться в середньому на більш ніж 2% щорічно. Ефективність таких змін пояснюється в кінцевому пункті.

3.4 Оцінка ефективності заходів, які спрямовані на підвищення ефективності інвестиційної діяльності ПрАТ «МХП»

Економічний ефект від першої рекомендації: будівництво елеватору в Полтавській області – так само як і вид поточного інвестиційного проекту підприємства буде оцінений, вийшовши з основних показників ефективності

інвестиційного проекту: чиста приведена вартість, індекс доходності, внутрішня ставка дохідності, термін окупності, дисконтований строк окупності, модифікована внутрішня норма дохідності і коефіцієнт рентабельності. Вихідні дані подані в табл. 3.5.

Таблиця 3.5 – Вихідні дані для розрахунку основних показників інвестиційного проекту елеватору в Полтавській області, тис. грн

Категорія	**Рік**					
	2024	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Доходи від реалізації	45416	53465	57012	64718	71360	79136
Витрати діяльності	43690	45228	47340	49557	51885	54330
Грошові потоки	1726	8236	9672	15161	19475	24806
Інвестиційні витрати	27415	6145	-	-	-	-

Джерело: складено та розроблено автором

Використовуючи методику і формули, які описані в першому розділі проведемо розрахунок основних показників ефективності інвестиційного проекту в Полтавській області. Наведемо розрахунки основних показників ефективності інвестиційного проекту в Полтавській області.

Спочатку визначимо суму дисконтованих грошових потоків:

$$DCF = \frac{1726}{(1+0{,}1043)^1} + \frac{8236}{(1+0{,}1043)^2} + \frac{9672}{(1+0{,}1043)^3} + \frac{15161}{(1+0{,}1043)^4} + \frac{19475}{(1+0{,}1043)^5} +$$

$$+ \frac{24806}{(1+0{,}1043)^6} = 51\,239$$

Отримаємо значення у 51239 тис. грн.

Далі розрахуємо дисконтовані інвестиційні витрати (DIC) для кожного періоду:

$$DIC = \frac{27415}{(1+0{,}1043)^1} + \frac{6145}{(1+0{,}1043)^2} = 29\,866$$

Протягом перших двох років діяльності значення дисконтованих інвестиційних витрат складатиме 29866 тис. грн. На основі отриманого значення розраховуємо показник чистої приведеної вартості (NPV):

$$NPV = 51\,239 \text{ тис.грн} - 29\,866 \text{ тис.грн} = 21\,373 \text{ тис.грн}$$

Тобто теперішня вартість прибутку від діяльності сервісного центру становитиме 21373 тис. грн.

Далі за допомогою функції MS Excel «ВСД» або «IRR» розраховуємо внутрішня ставка дохідності. Як результат, отримуємо показник у 20% доходності проекту.

За допомогою наступного розрахунку отримуємо показник індексу рентабельності.

$$PI = \frac{21\,373}{29\,866} + 1 = 1{,}72$$

Визначаємо показник модифікованої внутрішньої норми дохідності (MIRR). Розрахунок нижче:

$$MIRR = \left(\sqrt[6]{\frac{\sum_{k=1}^{6} CF_k \times (1+0{,}1043)^{6-k}}{29866}} - 1 \right) \times 100\% = 16\%$$

Отримані значення розрахунків разом із відповідними показниками ефективності проекту у Харківській області відображено в таблиці 3.6.

Таблиця 3.6 – Показники ефективності інвестиційного проекту елеватору в Полтавській області в порівняння з відповідними показниками для проекту Харківської області

Показник	**Значення для проекту в Полтавській області**	**Значення для проекту в Харківській області**
NPV, тис грн.	21373	17231
IRR	20%	17%
PI	1,72	1,74
Payback Period, років	4,9	5,25
DPP	5,0	5,3
MIRR	16%	12%
ROI	0,30	0,37

Джерело: складено та розроблено автором

Таким чином по даним останньої таблиці можемо зробити наступний висновок, про ефективність інвестиційного проекту, чиста теперішня вартість проекту це додатне значення, що є більшим за чисту теперішню вартість проекту

в Харківській області, складає понад 21 мільйон гривень; внутрішня норма дохідності становить 20%; індекс доходності має значення більше ніж 1, а значить вказує на ефективність проекту і можливість отримати виправдане грошове надходження від реалізації проекту і навіть є наближеним до двійки значенням; строк окупності і дисконтований термін окупності відображають, що інвестиційні витрати будуть повернені в результаті діяльності нового елеватору на п'ятому році його роботи; модифікована внутрішня норма доходності становить 16%; коефіцієнт рентабельності інвестицій розрахований на рівні 0,3, це означає, що одна гривня інвестицій дасть 30 копійок прибутку в результаті запровадження інвестиційного проекту.

Таким чином, по проведеному вище аналізу можна ствердити, що проект ефективний і забезпечить підприємству розширення ринку збуту і отримання додаткового прибутку, тобто інвестиція є виправдана.

Основний показник ефективності впровадження на підприємстві додаткового контролю по управлінню ризиком це покращення корпоративної культури на підприємстві, додатковий контроль по виконанню підлеглими своїх посадових обов'язків, підвищення ефективності і обґрунтованості по прийняттю управлінського рішення, а також потенційне нівелювання кризових ситуацій на підприємстві.

Для того, щоб розрахувати ефективність по впровадженню нової системи мотивування працівників знову звернемося до показників ефективності інвестиційного проекту загалом. Проте для початку визначимо новий розмір доходу, і відповідно, грошового потоку від діяльності елеватору в Харківській області. Виходячи з припущення, що продуктивна система мотивації забезпечить рівень доходу, який більше за плановий, то розрахуємо нові показники для інвестиційного проекту. Отримаємо наступне (табл. 3.7):

Таблиця 3.7 – Вихідні дані для розрахунку основних показників інвестиційного проекту елеватору в Харківській області, враховуючи рекомендацію відносно системи мотивування, тис. грн

Категорія	**Рік**					
	2024	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Доходи від реалізації	29401	40465	42709	50333	58190	66945
Витрати діяльності	32444	33011	34635	36565	39437	41225
Грошові потоки	-3043	7454	8074	13769	18753	25720
Інвестиційні витрати	21480	4815	-	-	-	-

Джерело: складено та розроблено автором

Відповідно до розрахунків основних показників ефективності для проекту в Полтавській області отримаємо значення цих же показників для пропозиції стосовно впровадження додаткової системи мотивації співробітників на основі даних табл. 3.7.

Нижче проводимо розрахунок дисконтованих грошових потоків (DCF):

$$DCF = \frac{-3043}{(1+0{,}1043)^1} + \frac{7454}{(1+0{,}1043)^2} + \frac{8074}{(1+0{,}1043)^3} + \frac{13769}{(1+0{,}1043)^4} + \frac{18753}{(1+0{,}1043)^5} + \\ + \frac{25720}{(1+0{,}1043)^6} = 44220$$

Далі розраховуємо дисконтовані інвестиційні витрати (DIC) для кожного періоду:

$$DIC = \frac{21480}{(1+0{,}1043)^1} + \frac{4815}{(1+0{,}1043)^2} = 23\,400$$

Значення дисконтованих інвестиційних витрат становитиме 23400 тис. грн. Спираючись на отриманий результат визначаємо показник чистої приведеної вартості (NPV):

$$NPV = 44\,220 \text{ тис.грн} - 23\,400 \text{ тис.грн} = 20\,819 \text{ тис.грн}$$

Як результат отримуємо 20819 тис. грн, що і відображає теперішня вартість прибутку від діяльності проекту.

Аналогічно, за допомогою функції MS Excel «ВСД» або «IRR» визначаємо ставку доходності. У результаті ми отримали значення у 21% доходності нового сервісного центру.

Для отримання показника індексу рентабельності (PI), проводимо наступні розрахунки:

$$PI = \frac{20\,819}{23\,400} + 1 = 1{,}74$$

Розраховуємо модифіковану внутрішню норму доходності (MIRR) за допомогою таких дій:

$$MIRR = \left(\sqrt[6]{\frac{\sum_{k=1}^{6} CF_k \times (1+0{,}1043)^{6-k}}{23400}} - 1 \right) \times 100\% = 14\%$$

Тепер маємо можливість порівняти значення до впровадження пропозицій та після, щоб більш наочно побачити ефект. Основні показники ефективності інвестиційного проекту будуть мати наступні значення (див. табл. 3.8).

Таблиця 3.8 – Показники ефективності інвестиційного проекту елеватору в Харківській області, враховуючи рекомендації щодо системи мотивації

Показник	**Значення після впровадження рекомендації**	**Значення без впровадження рекомендацій**
NPV, тис грн.	20820	17231
IRR	21	17
PI	1,89	1,74
Payback Period, років	5,002	5,25
DPP	5,1	5,3
MIRR	14%	12%
ROI	0,39	0,37

Джерело: складено та розроблено автором

Тобто у результаті впровадження рекомендацій відносно системи мотивації працівників по результату виконання планових обсягів реалізації показники ефективності інвестиційного проекту в цілому будуть відображати

кращі результати, а саме: чиста приведена вартість збільшиться на 3,5 млн грн до рівня 20,8 млн грн; внутрішня ставка дохідності збільшиться на 4% до показника в 21%; індекс дохідності збільшиться на 0,15; термін окупності і дисконтований строк окупності зменшиться до 5 років; модифікована внутрішня норма дохідності буде становити 14%; коефіцієнт рентабельності інвестицій збільшиться на 0,02, за рахунок однієї інвестованої гривні отримаємо 39 копійок прибутку.

ВИСНОВКИ

Отже, в даній магістерській роботі була опрацьована тема «Управління інвестиційною діяльністю підприємства» на основі діяльності ПрАТ «МХП». Виходячи з проведеного дослідження та опрацьованих даних можна зробити наступні висновки:

1. Досліджено економічну сутність та види інвестицій, можемо стверджувати, що інвестиції являють собою складне та багатогранне поняття фінансової науки, а їх класифікація є достатньо широкою, що свідчить про практичну розповсюдженість фінансової інвестиційної діяльності. Загалом, більшість науковці визначають інвестиції як вкладення будь-якого виду цінностей в об'єкти підприємницької та іншої діяльності. Варто зазначити, що інвестиції не є тотожними класичному розумінню капіталовкладень, оскільки можуть бути здійснені у різних формах.

2. Було розглянуто економічний зміст і значення інвестицій та інвестиційної діяльності підприємства. Інвестиція – це вкладання грошової, матеріальної і інтелектуальної цінності в об'єкт господарської діяльності для того, щоб отримати прибуток або досягти соціальний або екологічний ефект. Інвестиційна діяльність підприємства являється цілеспрямованим процесом по створенню потрібного інвестиційного фонду, який збалансований по обраному параметру інвестиційної програми (інвестиційний портфель), завдяки вибору об'єкту ефективного інвестування і гарантії по його реалізації. Управління інвестиційною діяльність підприємства представляє собою процес по відбору, обґрунтуванню і залученні інвестиційного ресурсу для того, що реалізувати інвестиційну політику підприємства, яка спрямована на те, щоб збільшити дохід, підвищити добробут власника і працівника, підвищити економічний потенціал, конкурентоспроможність, підвищити рівень економічного потенціалу, підвищити конкурентоспроможність підприємства. Головна мета інвестиційної діяльності – здійснити оптимальну ліквідність інвестиційного ресурсу, тобто максимізувати

добробут власника, оскільки це може забезпечити тривалу безкризову роботу підприємства.

3. Узагальнено класифікація видів інвестицій по різним ознакам: по об'єкту вкладення (реальна і фінансова інвестиція) по характеру участі в інвестиційному процесі (пряма і непряма (портфельна), по періоду участі інвестування (довгострокова і короткострокова), по формі власності інвестованого капіталу (спільна, державна, приватна, іноземна), по регіональній ознаці (внутрішня і зовнішня), за рівнем інвестиційного ризику (високоризикова, середньоризикова, низькоризикова, безризикова і спекулятивна), по джерелу фінансування (власні, залучені, запозичені, бюджетні, безоплатна фінансова допомога).

4. Розглянуто організаційного-економічну характеристику діяльності досліджуваного підприємства, прораховані основні показники фінансово-економічної діяльності підприємства і проведений аналіз ефективності діяльності ПрАТ «МХП» в період 2018-2022 років.

5. Як ми можемо бачити, порівнюючи з 2021 роком, відбувається зменшення практично всіх показників активів крім товарних запасів, дебіторської заборгованості, грошових коштів і їх еквівалентів. Якщо аналізувати весь досліджуваний період (2018-2022 роки), то спостерігається загальна тенденція на збільшення в розмірі 42,61%, але якщо порівняти 2022 і 2021 роки, то вартість балансу зменшилася на 295077. Необоротні активи за останні 5 років продемонстрували тенденцію до зростання, темп приросту склав 37,86 % (в 2022 році відбулося зменшення необоротних активів в порівнянні з 2021 роком). Найвищий темп приросту серед них у період з 2018 по 2022 рр. продемонстрував Ґудвіл (2283,7%). По оборотним активам можемо спостерігати схожу тенденцію: позитивним можна назвати тільки темп приросту за 5 років у вигляді 50,1%. Але, за виключенням поточних біологічних активів, сільськогосподарської продукції, передоплати – всюди може спостерігати позитивну динаміку.

6. Далі було проаналізовано показники ефективності інвестиційного проекту по будівництву нового елеватору в Харківській області, в реалізації якого

може полягати переважна частина поточної інвестиційної діяльності ПрАТ «МХП».

7. Було визначено, що поточна вартість прибутку, який буде отриманий після впровадження нового елеватору буде складати 17231 тис. грн, внутрішня ставка дохідності буде знаходитися на рівні 17%, що буде значно вище за альтернативне і низько ризиковано вкладання активу на депозитний рахунок. При чому проект повинен окупитися вже за 5 років, що являється нетривалим терміном по такому масштабному інвестуванню. Таким чином, результат проведеного аналізу – формування висновку про ефективність, доцільність і обґрунтованість будівництва нового елеватору в Харківській області.

8. Ефективність по впровадженню даних заходів була розрахована на основі витрат, які визначені для того, щоб впровадити кожний захід окремо, в пункті 3.4. Тобто продовження програми по територіальному розширенню ПрАТ «МХП», починаючи з Полтавської області, може забезпечити підприємству дохідність в розмірі 20%, а також поточну вартість прибутку від діяльності нового елеватору в 21373 тис. грн в порівнянні з таким же елеватором в Харківській області, запропонований нами проект навіть відобразив більш вигідну умову і результат реалізації. Запровадження додаткової системи преміювання робітників збільшить їх працю і забезпечить 3,5 млн грн додаткового прибутку.

Можна стверджувати, що мети кваліфікаційної магістерської роботи було досягнуто, адже було визначено напрямки удосконалення інвестиційної діяльності ПрАТ «МХП» та запропоновано заходи, що є економічно ефективними.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Борщ Л. М., Герасимова С. В. Інвестування : теорія і практика. Київ: Знання, 2007. 685 с.

2. Варченко О. М., Липкань О. В. Методичні підходи до оцінки інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств. *Інноваційна економіка.* 2016. № 3–4 (62). С. 29–38.

3. Держава та економічне зростання / за ред. Б. Кваснюка. Київ: Лібра, 2001. 88 с.

4. Закон України «Про інвестиційну діяльність» : станом на 10.10.2022 / Верховна Рада України. *Офіційний Вісник України*. 1991.

5. Близнюк А. О., Шершенюк О. М. Інвестиційна діяльність в період економічної кризи. *Економіка. Фінанси. Право*. 2016. № 11. С. 4–6.

6. Войнаренко М. П., Бушовська Л. Б. Інвестиційна діяльність як об'єкт управління. *Економіка: реалії часу. Науковий журнал.* 2015. № 5 (21). С. 40–44. URL: http://economics.opu.ua/files/archive/2015/n5.html. (дата звернення: 11.01.2023).

7. Геєць В. М. Інвестиційно-інноваційний шлях розвитку – модернізаційний проект розвитку української економіки і суспільства на початку XXI століття. Банківська справа. 2003. № 4. С. 3–32.

8. Гурочкіна В. В. Інвестиційне забезпечення розвитку промислових підприємств в економіці емерджентного типу. *Підприємництво та інновації.* 2020. Вип. 11-2. С. 13-22.

9. Дем'янчук О. Р., Костецький В. В. Інвестиційна діяльність підприємства як фактор його розвитку. Тернопіль: ТНЕУ, 2017. URL: http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/27811/1/43.PDF. (дата звернення: 23.03.2023).

10. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо спрощення залучення інвестицій та запровадження нових фінансових

інструментів» : станом на 01.01.2024. Відомості Верховної Ради України, 2006 р., № 31. Ст. 26.

11. Закон України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» : станом на 01.01.2024. Відомості Верховної Ради України, 2006, № 31, Ст. 268.

12. Закон України «Про товарні біржі» : станом на 27.07.2023. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1992, № 10, Ст.139.

13. Закон України «Про державну підтримку інвестиційних проектів зі значними інвестиціями в Україні» : станом на 17.09.2023. Документ 1116-IX, прийнятий від 17.12.2020.

14. Бушовська Л. Б. Управління інвестиційною діяльністю як важливий складник економічної безпеки підприємства. *Економіка і суспільство.* 2017. Вип. 11. С. 170–176.

15. Віноградова О. Р. Аналіз світового досвіду інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності підприємств. *Економіка промисловості.* 2012 № 1–2. С. 247–251.

16. Деньга С. М. Концепція інформаційно-аналітичного забезпечення управління ефективністю вкладень капіталу в підприємницьку діяльність. *The genesis of genius. Scientific and educational journal*. №5, vol. 1. Geneva: Publishing Center of The international scientific association of economists «Consilium». 2015. P. 37–40.

17. Бланк І. О. Фінансовий менеджмент : навчальний посібник. Київ: Ельга, 2008. 724 с.

18. Наказ «Про затвердження Методики інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій» : станом на 23.02.98. / Агентство з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0214-98#Text. (дата звернення: 12.08.2023).

19. Мунька С. С. Оцінка інвестиційної привабливості пріоритетних галузей економіки України. *Вісник СумДУ. Серія «Економіка»*, 2021. № 1. URL: https://visnyk.fem.sumdu.edu.ua/issues/1_2021/4.pdf. (дата звернення: 14.03.2023).

20. Гладка Д. О. Методики аналізу ефективності інвестиційної діяльності.

Збірник доповідей : матеріали XLVI Науково-технічної конференції факультету менеджменту та інформаційної безпеки Вінницького національного технічного університету, 15-24 березня 2017 року. Вінниця : ВНТУ, 2017. С. 2586–2587. URL: https://conferences.vntu.edu.ua/public/files/1/fm_2017_netpub.pdf. (дата звернення: 03.01.2024).

21. Облікова ставка НБУ. Мінфін. URL: https://index.minfin.com.ua/ua/banks/nbu/refinance. (дата звернення: 08.12.2023).

22. Майорова Т. В. Інвестиційна діяльність : підручник. К.: Центр учбової літератури, 2009. 472 с.

23. Офіційний сайт МХП. URL: https://mhp.com.ua/uk/glorytoUkraine. (дата звернення: 16.01.2023).

24. Презентація Annual Report And Accounts 2021. MHP Agro & Industrial Holding, 2022. URL: https://api.next.mhp.com.ua/images/aeac4/7693c/9c169f5d726f.pdf. (дата звернення: 24.01.2023).

25. Презентація Annual Report And Accounts 2017. MHP Agro & Industrial Holding, 2018. URL: https://api.next.mhp.com.ua/images/3d944/512bd/ce4464a26631.pdf. (дата звернення: 24.01.2023).

26. Презентація Annual Report And Accounts 2018. MHP Agro & Industrial Holding, 2019. URL: https://api.next.mhp.com.ua/images/3d944/512bd/af54fe1bcb25.pdf. (дата звернення: 24.01.2023).

27. Презентація Annual Report And Accounts 2019. MHP Agro & Industrial Holding, 2020. URL: https://api.next.mhp.com.ua/images/3d944/512bd/471be26b5ec.pdf. (дата звернення: 24.01.2023).

28. Презентація Annual Report And Accounts 2020. MHP Agro & Industrial Holding, 2021. URL: https://api.next.mhp.com.ua/images/45ee7/4173c/d1a21220213e.pdf. (дата звернення:

24.01.2023).

29. Презентація Annual Report And Accounts 2022 // MHP Agro & Industrial Holding, 2023. URL: https://api.next.mhp.com.ua/images/72d18/51ce4/e8b86743c78a4.pdf. (дата звернення: 20.10.2023).

30. Кобилецький В. Р. Власні оборотні кошти. Онлайн-журнал «Financial Analysis online». URL: https://www.finalon.com/slovnik-ekonomichnikh-pokaznikiv/344-vlasni-oborotni-koshti. (дата звернення: 24.01.2023).

31. Кобилецький В. Р. Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами (Забезпечення оборотних активів власними коштами). Онлайн-журнал «Financial Analysis online». URL: https://www.finalon.com/slovnik-ekonomichnikh-pokaznikiv/301-koefitsient-zabezpechenosti-vlasnimi-oborotnimi-zasobami-zabezpechennya-oborotnikh-aktiviv-vlasnimi-koshtami. (дата звернення: 27.02.2023).

32. Кобилецький В. Р. Коефіцієнт поточної ліквідності (Коефіцієнт покриття). Онлайн-журнал «Financial Analysis online». URL: https://www.finalon.com/slovnik-ekonomichnikh-pokaznikiv/256-pokaznik-potochnoji-likvidnosti-pokaznik-pokrittya. (дата звернення: 26.02.2023).

33. Bolek M., Wilinski W. The influence of liquidity on profitability of Polish construction sector companies. *e-Finanse: Financial Internet Quarterly*. University of Information Technology and Management. Rzeszow 2012. №8(1). P. 38-52. URL: https://www.econstor.eu/obitstream/10419/66742/1/721357075.pdf. (дата звернення: 16.10.2023).

34. Доуртмес П. О. Теоретико-методичне забезпечення оцінювання інвестиційно-інноваційної діяльності промислового підприємства: автореф. дис. канд. екон. наук : спец. 08.00.04. Харків: ХПІ, 2018. 21 с.

35. Євась Т. В., Соколовський В. С. Інвестиційна привабливість підприємства та фактори, що на неї впливають. *Подільський науковий вісник.* 2017. № 2. С. 61–64.

36. Єгорова О. М. Методичні засади оцінки ефективності інвестиційної діяльності торговельного підприємства. *Молодий вчений.* 2018. № 7(1). С. 263-269.

37. Жигірь А. А. Розвиток інвестиційної діяльності підприємницьких структур. *Економіка та держава.* 2015. № 10. С. 53–57.

38. Задоя А. О. Міжнародна інвестиційна діяльність : навчальний посібник. Дніпро : Університет імені Альфреда Нобеля, 2018. 122 с.

39. Заха Д. Ціна відкритості: який вплив прямих іноземних інвестицій на економіку України. *Економіка.* 2018. URL: https://voxukraine.org/tsina-vidkritosti-yakij-vpliv-pryamih-inozemnih-investitsij-na-ekonomiku-ukrayini. (дата звернення: 23.05.2023).

40. Зелінська О. М. Теоретичні засади визначення інвестиційної привабливості вітчизняних підприємств в умовах сучасних євроінтеграційних процесів. *Глобальні та національні проблеми економіки.* 2018. URL: http://global-national.in.ua/archive/22-2018/12.pdf. (дата звернення: 23.05.2023).

41. Зінченко О. А., Павліщій Д. О., Зінченко Д. С. Інвестиційні ресурси: сутність, механізм залучення та роль у економічному розвитку підприємства. *Вісник Приазовського державного технічного університету. Розділ: Економічні науки.* 2017. Вип. 33. С. 50–57.

42. Інвестиції зовнішньоекономічної діяльності України. Державна служба статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/zed.htm. (дата звернення: 27.05.2023).

43. Кабалюк А. І., Григорців М. В. Управління інвестиційною діяльністю підприємств. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2016. № 6. С. 40–42.

44. Капітальні інвестиції в Україні. Державна служба статистики України. URL: https://ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/ioz.htm. (дата звернення: 18.09.2023).

45. Коломієць Н. О., Коломієць О. П. Аналіз інвестиційної діяльності підприємства. *Вісник ХДУ. Серія Економічні науки.* №31. 2018. С. 83–90.

46. Коренюк П. І., Копил О. В. Концептуальні підходи та методи визначення інвестиційної привабливості національної економіки. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки.*

2018. № 2. С. 56–62. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/echcenu_2018_2_10. (дата звернення: 09.02.2023).

47. Крамаренко К. М. Інвестиційна привабливість підприємства та методичні підходи до її визначення. *Причорноморські економічні студії.* 2016. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2016_10_22. (дата звернення: 09.02.2023).

48. Крамаренко К. М. Управління інвестиційною діяльністю підприємств в умовах сталого розвитку економіки. *Східна Європа: економіка, бізнес і управління.* 2019. Вип. 4(21). С. 246–250.

49. Кривов'язюк І. В. Інвестиційна діяльність підприємства: сутність, методика аналізу та шляхи підвищення її ефективності. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Економічні науки.* 2018. № 31. С. 83–90. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2018_31_19. (дата звернення: 10.02.2023).

50. Кривов'язюк І. В. Функціонування та розвиток підприємств в умовах кризи: системно-аналітичний підхід : монографія. Луцьк: ЛНТУ, 2012. 392 с.

51. Ларка Л. С. Обґрунтування господарських рішень, що впливають на інвестиційну привабливість підприємства. *Вісник НТУ «Харківський політехнічний інститут».* 2017. № 46. С. 100–103.

52. Левандівський О. Т. Теоретичні засади інвестиційної діяльності. Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. *Науковий журнал.* Івано-Франківськ, 2016. Том 1, Вип. 12. С. 98–104.

53. Лозинський І. Є., Шмальченко Є. А. «Інноваційно-інвестиційний процес» та «інноваційно-інвестиційна діяльність»: зміст та відмінність. URL: http://www.confcontact.com/2013-nauka-v-informatsionnom-prostranstve/ek4_lozinsk_shm.htm. (дата звернення: 11.02.2023).

54. Малахова Ю. А., Хобта М. О., Гончар Т. М. Зарубіжний досвід стимулювання інвестиційної активності підприємств. *Ефективна економіка.* 2021. № 2. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8655. (дата звернення: 21.02.2023).

55. Марцин В. С. Удосконалення державного регулювання інвестиційної

діяльності в економіці України. *Актуальні проблеми економіки*. 2007. № 5 (71). С. 52–53.

56. Матрос О. М. Аналіз інвестиційної діяльності підприємств: теорія та методологія: автореф. дис. на здобуття ступеня канд. екон. наук: 08.00.09. Київ, 2011. 22 с.

57. Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій, затверджена Наказом Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій №22 від 23.02.1998 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0214-98#Text. (дата звернення: 29.02.2023).

58. Михайленко О. Г., Красникова Н. А. Вплив іноземних інвестицій на розвиток економіки України в умовах глобалізації. *Ефективна економіка*. 2020. №7. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8046. (дата звернення: 18.02.2023).

59. Музиченко А. С. Державне регулювання інвестиційної діяльності : монографія. Київ: Науковий світ, 2001. 345 с.

60. Надходження та освоєння інвестицій у спеціальних (вільних) економічних зонах та на територіях пріоритетного розвитку України. *Статистичний бюлетень*. Київ: Державна служба статистики України, 2017. 51 с.

61. Нкайа Б. Ж., Ларка М. І. Роль і значення інвестицій в діяльності підприємств. *Стратегії інноваційного розвитку економіки України: проблеми, перспективи, ефективність «Форвард–2016»* : міжнар. наук.-практ. Internet-конф. студ. та молодих вчених. 27 грудня 2016 р. Харків : НТУ «ХПІ», 2016. С. 155–156.

62. Паньков О. Б. Управління інвестиційною діяльністю як базовий складник економічної безпеки підприємства. *Держава і регіони. Серія: Економіка і підприємництво*. 2020. №4(115). С. 90–93.

63. Пічугіна Т. С., Забродська Л. Д. Інвестиційна діяльність підприємства: сутність та зміст управління. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг.* 2013. Вип. 2 (1). С. 146–154.

64. Постанова «Про Концепцію регулювання інвестиційної діяльності в умовах ринкової трансформації економіки» : Постанова Кабінету Міністрів

України від 1 червня 1995 р. № 384.

65. Прямі іноземні інвестиції в Україні. Державна служба статистики України. URL: http://www.insiders.com.ua/spravochnik/inostrannye-investitsii. (дата звернення: 17.06.2023).

66. Рубан В. В. Теоретичні основи визначення ефективності інвестиційної діяльності підприємств. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент*. 2016. Вип. 17. С. 93–96.

67. Соболєва Г. Г. Сутність управління інвестиційною привабливістю підприємства. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2018. URL: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/17_2018/62.pdf. (дата звернення: 01.05.2023).

68. Сокуренко П. І., Кришан О. Ф. Інвестиційна політика як ефективна форма управління ухваленням інвестиційних рішень. *Європейський вектор економічного розвитку*. 2010. № 1 (8). С. 208–214.

69. Стан інвестиційної діяльності в Україні. Інформаційно-аналітичні матеріали щодо інвестиційного клімату в Україні за 2017 рік. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. URL: https://www.me.gov.ua/Documents/Download?id=09ebfb1d-0c58-490b-96dd-453a41285d4b. (дата звернення: 20.06.2023).

70. Сімкова Т. О., Байда О. К. Формування системи управління інвестиційною діяльністю підприємства. *Ефективна економіка*. 2020. № 12. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8465. (дата звернення: 04.02.2024).

71. Стеблюк Н. Ф., Опаренко В. В. Матрична модель оцінки інвестиційної привабливості промислових підприємств. *Вісник економічної науки України*. 2019. № 2. С. 176–178.

72. Харчук С. А. Стан інвестиційної діяльності підприємств України в умовах економічної нестабільності. *Журнал «Економіка та держава»*. 2020. №1. С. 66–72.

73. Янковська В. А., Гончарова Д. О. Основні умови інвестиційної привабливості українських підприємств. *Інфраструктура ринку*. 2019. № 33. С.

335–339.

74. Ралко О. С. Методи визначення ставки дисконтування. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Економіка і менеджмент.* 2018. Вип. 11. С. 150–153.

75. Ніколаєнко М. О. Проблеми та перспективи інвестиційної діяльності підприємств агропромислового комплексу України. Матеріали XIX Міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток підприємництва як фактор росту національної економіки» К.: Політехніка, 2020. 158 с.

76. Ніколаєнко М. О. Економічні ризики діяльності підприємств-дилерів сільськогосподарської техніки. *Науково-технічний розвиток: економіка, технології, управління* : матеріали XIX Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих вчених. Київ: IVTS "Політехніка", 2020. С. 148.

77. Доуртмес П. О. Теоретико-методичне забезпечення оцінювання інвестиційно-інноваційної діяльності промислового підприємства: автореф. дис. канд. екон. наук. Харків, 2018. 21 с.

78. Профіль компанії МХП. Latifundist.com. URL: https://latifundist.com/kompanii/51-mironovskij-hleboprodukt. (дата звернення: 16.10.2023).

79. Феєр. О. В. Управління інвестиційною діяльністю підприємств в ринкових умовах. *Вісник Національного університету «Львівська Політехніка»*. 2016. №851. С. 140–145.

80. Сміт А. Багатство народів. Дослідження про природу та причини добробуту націй / пер. з англ. О. Васильєва. Київ: Наш Формат, 2018. 722 с.

81. Alan Marcus, Zvi Bodie, Alex Kane. Essentials of Investments. 9th Edition. Irvin, McGraw-Hill, 2012. 800 p.

82. Campbell R. McConnell, Stanley L. Brue. Economics: Principles, Problems, and Policies. Irwin, McGraw-Hill, 2005. 733 p.

83. William F. Sharpe, Gordon J. Alexander, Jeffery V. Bailey. Investments. Prentice Hall, 1999. 962 p.

84. Global Value Chains: Investment and Trade for Development. World Investment Report 2013. UNCTAD. N. Y.; Geneva : United Nations, 2013. 236 p.

ДОДАТКИ

Додаток А

Додаток А.1

Таблиця А.1 – Критерії оцінки інвестиційного проекту на основі критерію NPV

Критерій оцінки NPV	**Висновок по проекту**
NPV<0	Інвестиційний проект, який має від'ємне значення NPV слід виключити з розгляду
NPV=0	Інвестиційний проект забезпечить рівень беззбитковості, коли всі доходи рівні рас ходів
NPV>0	Інвестиційний проект привабливий для вкладення
NPV1>NPV2*	Порівняння NPV одного проекту з NPV * іншого, показує велику інвестиційну привабливість першого

Додаток А.2

Таблиця А.2 – Критерії оцінки значень IRR

Оцінка	**Висновок по проекту**
IRR > r	Вкладений в інвестиційний проект капітал буде створювати прибутковість вище, ніж вартість вкладеного капіталу. Такий проект інвестиційно привабливий
IRR = r	Проект не принесе ні збитків, ні доходу в майбутньому періоді і такий проект не є привабливим
IRR < r	Такий проект буде створювати негативний дисконтований грошовий потік в майбутньому

Додаток А.3

Таблиця А.3 – Оцінка проекту на основі критерію PI

Критерій оцінки PI	**Висновок щодо вибору проекту**
PI<1	Інвестиційний проект не зможе відшкодувати в повному розмірі вкладені в нього капітальні витрати
PI=1	Інвестиційний проект має дохідність дорівнює обраної ставки дисконтування
PI>1	Проект інвестиційно привабливий для вкладення, так як зможе забезпечити додаткову віддачу капіталу
PI1>PI2*	Порівняння між собою інвестиційної привабливості декількох проектів.

Додаток Б

Таблиця Б.1 – Принципова відмінність між прямими та портфельними фінансовими інвестиціями

Прямі інвестиції	**Портфельні інвестиції**
Прямі інвестиції мають безпосередній вплив на обсяги капітальних вкладень в економіку. Мета прямих інвестицій - встановлення контролю за діяльністю підприємства і одержання прибутку від його господарської діяльності.	Портфельні інвестиції передбачають одержання стабільного поточного доходу у вигляді відсотків або дивідендів і додаткового доходу у вигляді різниці між ціною придбання і реалізації активу (курсової різниці).
Прямі фінансові інвестиції дають змогу підприємству реалізувати стратегічні цілі свого розвитку швидким і дешевим шляхом. Так, при галузевій або регіональній диверсифікації операційної діяльності, нарощенні обсягів виробництва і реалізації продукції шляхом «захоплення» підприємств-конкурентів у своєму сегменті ринку та інших аналогічних випадках підприємство шляхом відповідних форм фінансового інвестування може придбати контрольний пакет акцій (контрольну частку у статутному фонді) суб'єктів господарювання, сума покупки яких становить більше половини ринкової вартості їх бізнесу (50 % плюс одна акція).	Портфельні інвестиції виступають більш фінансово місткими
Прямі інвестиції впливають на рівень зайнятості і стан внутрішнього ринку країни, чого не скажеш про портфельні інвестиції.	Портфельні інвестиції є більш ліквідними, ніж прямі. Через цю особливість вони дають можливість заробити «гарячі гроші» (звичайно за умов розвиненого ринку цінних паперів).

Джерело: складено автором за даними [5;8]

Додаток В

Додаток В.1

Таблиця В.1 – Баланс ПрАТ «МХП» за 2018-2022 роки

Стаття, тис. дол.	На 31.12.2017	На 31.12.2018	На 31.12.2019	На 31.12.2020	На 31.12.2021	На 31.12.2022
1	2	3	4	6	6	7
АКТИВ						
I. Необоротні активи						
Основні засоби	1,383,102	1,498,530	2,055,395	1,678,917	1,939,607	1,855,731
Нематеріальні активи	—	52,059	106,522	96,841	97,791	79,628
Оренда землі	45,410	—	—	—	—	—
Оренда (Right-of-use assets згідно IFRS 16)	—	—	229,244	207,001	277,288	222,917
Ґудвіл	—	2,509	64,843	70,614	66,382	59,808
Необоротні біологічні активи	20,405	23,392	29,652	25,584	27,138	21,206
Необоротні фінансові активи	—	—	17,616	23,083	28,764	7,813
Довгострокові банківські вклади	2,524	3,387	3,298	4,612	9,904	3,105
Відстрочені податкові активи	121	—	2,284	1,822	1,966	2,434
Інші необоротні активи	24,817	54,110	—	—	—	—
Усього за розділом I	**1,476,379**	**1,633,987**	**2,508,854**	**2,108,474**	**2,448,840**	**2,252,642**
II. Оборотні активи						
Поточні біологічні активи	141,028	179,290	205,747	175,085	215,459	176,693
Товарні запаси	226,368	273,522	208,389	240,715	367,219	413,790
Сільськогосподарська продукція	183,407	224,789	215,816	269,045	511,267	361,427
Передоплати	—	—	23,236	16,776	44,572	29,905
Податки, що підлягають відшкодуванню та передоплаті	37,767	45,146	30,030	54,647	68,151	68,759
Дебіторська заборгованість: за товари, роботи, послуги	62,305	69,305	124,474	119,187	156,878	182,900
Гроші та їх еквіваленти	125,554	211,768	340,735	217,579	275,237	300,489
Інші фінансові активи	—	—	29,337	81,314	16,156	22,097
Інші оборотні активи	25,327	32,858	—	—	—	—
Активи утримувані для продажу	—	—	3,877	—	—	—
Усього за розділом II	**801,756**	**1,036,678**	**1,181,641**	**1,174,348**	**1,654,939**	**1,556,060**
Баланс	**2,278,135**	**2,670,665**	**3,690,495**	**3,282,822**	**4,103,779**	**3,808,702**

Продовження таблиці В.1

1	2	3	4	5	6	7
ПАСИВ						
І.(а) Власний капітал						
Статутний капітал	236,002	239,912	239,912	239,912	239,912	239,912
Додатковий капітал	175,291	174,022	174,022	174,022	174,022	174,022
Резерв переоцінки основних засобів	661,454	642,800	862,435	648,982	811,684	792,221
Резерв курсових різниць	(1,030,159)	(1,015,591)	(842,188)	(1,020,229)	(1,018,514)	(1,337,610)
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	925,978	1,040,327	1,148,113	1,195,143	1,557,284	1,558,826
Усього за розділом І.(а)	**968,566**	**1,081,470**	**1,582,294**	**1,237,830**	**1,764,388**	**1,427,371**
І.(б) Власний капітал, що належить третім особам						
Усього за розділом І.(б)	**17,141**	**16,536**	**13,572**	**16,373**	**29,800**	**18,326**
Усього за розділом І	**985,707**	**1,098,006**	**1,595,866**	**1,254,203**	**1,794,188**	**1,445,697**
ІІ. Довгострокові зобов'язання і забезпечення						
Відстрочені податкові зобов'язання	23,730	12,953	55,305	29,867	44,704	123,677
Довгострокові кредити банків	138,817	105,783	75,880	64,608	103,604	117,719
Зобов'язання з оренди	7,410	9,087	151,789	136,495	204,139	164,071
Випущені облігації	970,088	1,090,935	1,365,669	1,370,999	1,376,820	1,382,981
Доходи майбутніх періодів	—	34,578	49,933	44,505	44,593	36,912
Інші довгострокові зобов'язання	—	—	5,872	7,233	6,468	5,081
Усього за розділом ІІ	**1,140,045**	**1,253,336**	**1,704,448**	**1,653,707**	**1,780,328**	**1,830,441**
ІІІ. Поточні зобов'язання і забезпечення						
Короткострокові кредити банків	36,917	132,715	24,945	39,788	121,458	176,112
Поточна кредиторська заборгованість за: оренду	4,040	4,355	64,074	62,004	77,111	65,252
товари, роботи, послуги	43,175	66,398	147,334	149,768	174,242	122,576
Відсотки за випущеними облігаціями	17,955	19,472	21,789	21,487	21,180	41,886
Дебіторська заборгованість за отриманими авансами	—	—	61,293	15,227	41,983	30,945
Інші поточні зобов'язання	50,296	96,383	70,701	86,638	93,289	95,793
Зобов'язання, пов'язані з активами, утримуваними для продажу	—	—	45	—	—	—
Усього за розділом ІІІ	**152,383**	**319,323**	**390,181**	**374,912**	**529,263**	**532,564**
Баланс	**2,278,135**	**2,670,665**	**3,690,495**	**3,282,822**	**4,103,779**	**3,808,702**

Джерело: складено автором за даними [24-29]

Додаток В.2

Таблиця В.2 – Консолідований звіт про фінансові результати ПрАТ «МХП» за 2018-2022 роки

Стаття, тис. дол.	На кінець 2017 р.	На кінець 2018 р.	На кінець 2019 р.	На кінець 2020 р.	На кінець 2021 р.	На кінець 2022 р.
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	1,287,752	1,552,206	2,055,943	1,911,137	2,372,262	2,642,026
Чиста зміна справедливої вартості біологічних активів та сільськогосподарської продукції	21,001	32,094	(39,515)	30,502	184,926	(127,849)
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	(912,844)	(1,162,727)	(1,618,596)	(1,544,101)	(1,812,672)	(1,905,964)
Валовий прибуток	**395,909**	**421,573**	**397,832**	**397,538**	**744,516**	**608,213**
Комерційні, загальногосподарські, адміністративні витрати	(79,239)	(99,577)	(179,156)	(187,801)	(228,183)	(254,432)
Інші операційні доходи (витрати)	48,693	(5,803)	3,071	(6,886)	277	(69,864)
Збитки від зносу майна та устаткування	(3,607)	(3,803)	(6,244)	(1,730)	(10,607)	(29,242)
Фінансовий результат від операційної діяльності	**361,756**	**312,390**	**215,503**	**201,121**	**506,003**	**254,675**
Фінансові доходи	3,472	4,457	8,034	13,584	10,531	6,033
Фінансові витрати	(108,399)	(138,019)	(147,552)	(144,257)	(150,424)	(154,705)
Прибуток (збиток) від курсових різниць	(35,615)	11,638	185,291	(203,664)	40,466	(365,018)
Інші витрати	(8,077)	(10,561)	(8,064)	(3,491)	(2,867)	—
Фінансовий результат до оподаткування	**213,137**	**179,905**	**253,212**	**(136,707)**	**403,709**	**(259,015)**
Витрати (дохід) з податку на прибуток	17,118	(50,527)	(32,107)	5,132	(6,914)	28,078
Збиток за період від припиненої діяльності	(25,864)	(1,274)	(5,822)	(1,482)	(3,457)	—
Чистий фінансовий результат	**204,391**	**128,104**	**215,283**	**(133,057)**	**393,338**	**(230,937)**

Джерело: складено автором за даними [24-29]